

LETO XXII. Štev. 81

GLAVNI IN ODGOVORNI

UREDNIK

IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka * Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVljena 1. OKTOBRA
1934 MED NARODNOUSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 6-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIA 1945 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNJA 1946 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«Neskladnost v politiki
Velike Britanije in ZDA na Bližnjem vzhodu

Edenova osebna poslanica Eisenhowerju in pismo Selwyna Lloyda američkemu zunanjemu ministru Dullesu naj bi pripomogla k vskladitvi stališč obeh sil nasproti Egiptu in v palestinskem vprašanju

London, 4. apr. (AP). — Predsednik vlade Anthony Eden se je obrnil na predsednika Eisenhowerja s pozivom, naj se pridruži Veliki Britaniji v uveljavljanju »strožje« politike nasproti Egiptu. Tukajšnji politični krogi menijo, da je to vsebinska osebna poslanica američkemu državniku, v kateri je obeležen položaj na Bližnjem vzhodu kot »obupen«.

Vesti o Edenovi poslanici pa niso potrdili ne v Foreign Officeu ne v američkem veleposlanstvu. V razgovoru z novinarji je predstavnik Foreign Officea samo izjavil: »Mi bi pozdravili vključitev ZDA v Bagdadsko zvezo«. Dodal je, da obe vladi nadaljnjeta temeljita posvetovanja o problemih Bližnjega vzhoda, odklonil pa je sleherno nadaljnje pojasnilo. V Londonu tudi ne potrjujejo in tudi ne zanikajo vesti, da se je zunanji minister Selwyn Lloyd vzporedno z Edenovo demaršo obrnil na Fosterja Dullesa s pismom, v katerem terja, naj ameriška vlada neutegoma precizira svoje gledišče o raznih straneh položaja na Bližnjem vzhodu.

Casniki menijo, da so vesti o demarši angleške vlade verodostojne, in poudarjajo, da je nastala v anglo-ameriških stikih v zvezi s presojo položaja in praktično politiko na Bližnjem vzhodu huda kriza. Konservativni »Daily Mail« poroča, da je Eden pozval Eisenhowerja na skupno akcijo proti Naseru. Če

njem vzhodu. Angleži ne prikrivajo razočaranja, da se je Dulles »zavzel za Naser« in menil, da položaj na Bližnjem vzhodu ni takšen, da bi zahteval izredne ukrepe ameriške vlade. Angleško stališče v obeh primerih docela nasprotuje Dullesovi oceni.

Vtem ko v Londonu še nadalje podpirajo ideje o »reviziji« angleške politike na Bližnjem vzhodu, pa konservativni »Daily Telegraph« meni, da je Eden nujno zahteval formuliranje skupne angleško-ameriške politike na tem področju za primer, če bi se začele sovražnosti med Izraelom in arabskimi deželami, dalje preciziranje ameriškega stališča nasproti Bagdadski zvezi in nasproti »javno izraženim namenom« polkovnika Naserja, da izkorenini angleški vpliv. Angleška vlada meni, da je doseglja napetost na izraelsko-arabskih mejah vrhunec in da je angleško-ameriško sodelovanje odločilni činitelj za ohranitev miru. Pri tem je značilno, da Angleži ne pričakujejo kaj prida koristi od posredovanja generalnega sekretarja OZN Hammarskjöld in da se čedalje manj ogrevajo za skupno angleško-francosko-ameriško akcijo. To velja tem bolj, ker je Francija razglasila, da tristranske deklaracije iz leta 1950 ne smatra za učinkovit instrument in da bi bilo treba položaj na Bližnjem vzhodu obravnavati na širšem forumu.

Kar se tiče stališča nasproti Egiptu pripominjajo diplomatski opazovalci v Londonu, da v angleškem zunanjem ministertvu ni videti želje, da bi se zboljšali odnosi, ki so se zadnje čase občutno zaosttrili.

Predstavnik Foreign Officea je sicer obzirno komentiral Dullesove izjave, ki za angleško politiko vsekakor niso bile bodrilne. Na drugi strani pa kažejo zadnja poročila z Bližnjega vzhoda na nove razloge za skrb angleške vlade. Jemen je zahteval, naj mu pripoznajo pravico do Adena, ki je zdaj angleški protektorat. V Iranu pa se ponavljajo zahteve po Bahreinskem otočju. Velika Britanija je danes uradno zavrnila zahtevo Jemena, glede Bahreinskih otokov pa so v Foreign Officeu poudarili, da smatra Velika Britanija to področje za neodvisen šejkat.

Problem vojaških okrepitev pa je še nadalje glavna politična tema v zvezi z Alžir. Vodja francoskih radikalov Edouard Herriot se je danes odločno postavil po robu pritisku, ki ga v zvezi s tem vprašanjem z vseh strani izvajajo na vlado, in poudaril v svojem odprtem pismu radikalnim poslancem, da »popolnoma zaupa« generalnemu guvernerju v Alžiru socialistu Robertu Lacostu. Jasnno je, da vojaške okrepitve niso popularne, pravi Herriot, toda glavno vprašanje je cilj, ki ga želimo doseči s takšnimi ukrepi.

Guy Mollet je že pred nekaj dnevi razglasil, da je glavni cilj vlade obnoviti mir in doseči opustitev sovražnosti. Zato je danes sklenil, da bodo vpoklicali rezervistov imeli za »skrajni vojaški ukrep«, če ne bo zadostovala premeštev nekaj aktivnih kontingentov vojske iz Francije in francoskih garnizij v Nemčiji v Alžir.

V vseh glavnih krogih so ugodno sprejeli javno podporo starega radikalnega voditelja Herriota, če zlasti zato, ker niti vsi člani vlade niso enakih misli o načinih in vrstnem redu ukrepov, ki so potrebni v Alžiru.

Poročila vojaškega poveljstva kažejo medtem, da so skrbi, ker se vladi doslej ni posrečilo poravnati alžirskega spora, dokaj upravičene. Samo v zadnjih 24 urah je bilo po teh poročilih na raznih bojiščih ubitih 76 nacionalistov, 18 civilstov in 10 francoskih vojakov. V Alžir je hkrati prispelo okrog 6000 francoskih vojakov in tudi precej orožja in opreme. Danes so poslali v Alžir tudi prve letalske okrepitve, medtem ko je okrog 20 francoskih vojniških ladij zdaj koncentriranih ob alžirski obali.

ZDA in Bližnji vzhod
Washington, 4. aprila. (AFP.) Predsednik ZDA Eisenhower je na današnjem sestanku z novinarji potrdil, da je britanska vlada izrazila željo po čvrstem ukrepanju na Bližnjem vzhodu. K temu je pripomnil, da po stalni izmenjavi poslanic med njim in britanskim ministrskim predsednikom v zadnjih štirinajstih dneh ni dobil od njega nobene nove poslanice. Predsednik ZDA je ponovno poudaril, da je Bližnji vzhod življenjskega pomena za Zahodno Evropo in potemtakem tudi za svet.

Eisenhower je dalje dejal, da ne bo nikdar dal ukaza, naj se gredo ameriške čete vojskovati na Bližnji vzhod, če tega ne bo odločil Kongres na podlagi svojih ustavnih pravic.

Guy Mollet
o Atlantski zvezi

Pariz, 4. apr. (AFP). Ministrski predsednik Guy Mollet je danes na proslavi sedme obletnice Atlantske zveze izjavil, da je ta zveza poročila za ohranitev miru in svobode. »Ker smo pacifisti, zagovorniki kolektivne varnosti in demokracije, smo odločni pristaši krepitve te zveze na sleheren možni način. Pred nami se odpirajo široke perspektive na političnem, gospodarskem in socialnem področju. Te presegajo teritorialni okvir Atlantskega pakta. Bistveno je najti nove skupne točke, v zvezi s katerimi bomo lahko uveljavili solidarnost zahodnih dežel. Te perspektive hkrati omogočajo, da prepričamo vse ljudi dobre volje, da sta naša cilja mir in napredek.«

Hruščev se strinja
z Molletom v vprašanju miru

Moskva, 4. apr. Govoreč o izjavah, ki jih je Guy Mollet dal ameriški reviji »US News and World Report«, je Nikola Hruščev izjavil, da se v bistvu, zlasti še kar zadeva razorožitve, strinja s francoskim ministrskim predsednikom.

»Seveda je on socialist in ima svoje gledišče o stvarih,« je rekel Hruščev, »kar mi spoštujemo, kajti mi ne težimo za tem, da bi drugi popolnoma sprejeli naša stališča. Glede poglavitnega problema, glede miru pa se strinjamo.«

Ta izjava Hruščeva je poseb-

nega pomena, ker priča o novem stališču nasproti zahodnim socialističnim strankam in nasploh nasproti raznim gibanjem, ki teže po socializmu.

Na 20. kongresu so ugotovili, da je potrebno sodelovanje z delavskimi strankami po vsem svetu. Opuščanje starih šablonskih sodb o delavskih strankah po svetu in težnja za sodelovanju sta bila važen pogoj za prve stike. Po drugi strani pa so bili sklepi kongresa dokaj ugodno sprejeti v nekaterih socialno demokratskih strankah.

V takšnih razmerah je nastal problem, kako to sodelovanje praktično uresničiti. Pred nekaj dnevi je »Pravda« objavila članek, v katerem je opozorila na realno možnost sodelovanja med delavskimi strankami. Pri tem je poudarila zlasti boj proti vojni. To je problem, ki združuje vse napredne sile na svetu, je pisala »Pravda«, problem glede katerega so delavska gibanja po svetu bolj ali manj enakih misli.

Vsekakor je že zdaj v SZ opaziti pozitivno težnjo po iskanju poti do širšega mednarodnega sodelovanja.

T. Popovski

Vabilo na obisk v Izraelu

Beograd, 4. apr. (Tanjug.) Predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade je danes opoldne sprejel izrednega poslanika in pooblaščenega ministra Izraela Arieja Levavija. Govorila sta o potovanju naše parlamentarne delegacije v Izrael.

EISENHOWER DAJE PREDNOST

gospodarski pomoči tujini pred oborožitvijo
in opiranju zunanje politike na silo

Washington, 4. aprila. (AP.) V neuradnem govoru, ki ga je imel na letnem občnem zboru Reklamnega sveta, organizacije poslovnih krogov in reklamnih podjetij, je predsednik Eisenhower izjavil, da je v sedanjem svetovnem položaju bolje svetovati nezadostno razvitim deželam in jim pomagati na gospodarskem področju, kakor pa usmeriti vsa prizadevanja na organizacijo močnih oboroženih sil. Dejal je, da zaleže en dolar, porabljen za pomoč tujini, Ameriki zdaj več kakor pet dolarjev, potrošenih za oborožene sile. Predsednik ZDA je rekel, da bi stališče, da po-

meni le orožje pravo podlago za ureditev mednarodnih političnih problemov, bilo »šušmarstvo in nesmisel«. Poudaril je, da ZDA morejo živeti same zase in opozoril, da bi utegnile biti ZDA, če ne bi ničesar ukrenile, ob pomisleku za gospodarsko pomoč, ki jo SZ daje tujini, čedalje bolj osamljene glede zunanje trgovine in odnosov z drugimi deželami ter postati predmet mržnje dežel, ki so jim zdaj prijateljsko naklonjene. Predsednik ZDA je zatem dejal, da je brez števila področij na svetu, ki se hočejo in se tudi lahko industrializirajo.

DUBROVNIŠKO ZASEDANJE SVETA MEDPARLAMENTARNE UNIJE

Gospodarska in socialna vprašanja

obravnavajo v strokovnih komisijah, ki bodo pripravile ustrezne predloge za Svet in za plenašno konferenco Unije

Dubrovnik, 4. apr. (Tanjug.) S sestanki pravne, gospodarske in socialne komisije se je začelo davi pomladno zasedanje Sveta Medparlamentarne unije. Na teh sestankih se je zbralo 120 delegatov iz 32 evropskih in izvenevropskih dežel. Predstavnik italijanskega parlamenta še ni prispel v Dubrovnik, zato so tudi sestanek izvršnega odbora preložili na jutri.

Na dnevnem redu dopoldanskega sestanka pravne komisije, ki jo je začel generalni sekretar Medparlamentarne unije André de Blonay, je bilo vprašanje mednarodne zaščite človeških pravic.

Razprava je pokazala, da to vprašanje v celoti še ni dozorelo,

da bi ga uredili na letošnji konferenci Medparlamentarne unije, ki bo sredi novembra v Bangkoku. Zato so sklenili imenovati

Stebrovje dubrovniškega knežjega dvorca, v katerem zaseda Svet Medparlamentarne unije

posebno ožjo komisijo petih članov, ki bo do sobote pripravila ustrezne predloge.

Na sestanku gospodarske komisije so govorili o stabilizaciji cen surovin, na katerih so zlasti zainteresirane nezadostno razvite azijske in afriške dežele. Vsa razprava je bila pravzaprav v znamenju poudarjene potrebe, da bi s stabilnimi cenami surovin na mednarodnem trgu zagotovili razvoj nezadostno razvitih dežel. Sklenili so določiti posebno komisijo petih članov, ki bo to vprašanje pred bangško konferenco Unije temeljito proučila.

Komisija za socialna vprašanja je davi obravnavala socialno stran zaščite beguncev. Tudi za proučitev tega vprašanja so izbrali posebno komisijo, ki bo pripravila gradivo za plenašno konferenco Unije. O tem vprašanju

bo moral izreči svoje mnenje tudi Svet unije na svojem sestanku v soboto.

Vprašanje univerzalnosti Medparlamentarne unije oziroma povečanja števila njenih članov s sprejemom vseh parlamentarnih skupin, ki po statutu Unije izpolnjujejo pogoje za pristop v članstvo, je bilo osrednja točka popoldanskega sestanka politično-pravne komisije. Od izraza sta prišli dve nasprotujoči si stališči. Po mnenju nekaterih delegacij, katerih stališče je formuliral predstavnik Nizozemske, naj bi članstvo temeljilo na podobnosti parlamentarnih institucij državljanov. Večina delegatov pa se je izrekla za razširitev članstva. To stališče je formuliral predstavnik Poljske, ki se je zavzel za to, da bi povabili v članstvo vse parlamente, ki izpolnjujejo pogoje, ne da bi določili parlamentarni sistem. Delegat Velike Britanije je bil mnenja, da je treba vprašanje univerzalnosti odložiti na poznejši sestanek. O tem predlogu bodo sklepali jutri.

Na dnevnem redu gospodarske komisije je bilo popoldne vprašanje gospodarskega razvoja azijskoafriških dežel s posebnim osmrom na svobodno ali dirgirano gospodarstvo. Vsi govorniki, ki so sodelovali v debati, so se strinjali s poročilom predstavnika Indije. Nasprotovali sta si le gledišči predstavnikov ZDA in SZ o načinu, kako je treba nuditi pomoč gospodarsko nerazvitim deželam.

Socialna komisija je pravzapravljala o vlogi države v socialnem pogledu s posebnim poudarkom na vprašanju zdravstva. V razpravi je govoril tudi predstavnik mednarodne zdravstvene organizacije dr. Bravo, ki je ugotovil, da pretežen del prebivalstva številnih dežel ne more plačevati zdravstvenih uslug. Zato bi po njegovem mnenju bilo prav, da država prevzame zdravstveno službo.

Sprejemi in obiski

Na šest delegacijam na sestanku Medparlamentarne unije v Dubrovniku je snoči priredil sprejem predsednik ljudske skupščine Ivan Suljak. Izredni poslanik LR Madžarske v Beogradu Sandor Kurimski je snoči ob priliki madžarskega narodnega praznika priredil svečan sprejem. Bolgarski veleposlanik v Beogradu Ljubomir Ange'ov je priredil snoči sprejem za delegacijo Zvezne ljudske skupščine, ki bo danes odpotovala na obisk v Bolgarijo.

Novi ameriški načrt
o omejitvi jedrskega in ostalega doslej običajnega
oboroževanja

London, 4. apr. (AP). ZDA so predložile ožjemu odboru razorožitvene komisije OZN nov načrt o razorožitvi, ki vključuje omejitve jedrskega oboroževanja. Novi načrt predlaga popis jedrskih zalog po vsem svetu in delno jedrske razorožitve vzporedno z omejitvijo običajnega oboroževanja in vojaških izdatkov.

Načrt je predložil ameriški delegat Harold Stassen in ga tudi podrobneje obrazložil. Ostali delegati v ožjem odboru so si takoj izgovorili zadosten čas, da bi novi ameriški predlog proučili. Ta načrt, je rekel Stassen, pomeni neuradni okvirni načrt, ki ga je moč v nadaljnji razpravi v ožjem odboru spremeniti in izpopolniti. Načrt vsebuje tisto, o čemer ZDA sodijo, da je moč zdaj doseči na področju razorožitve. Ameriški predlog obsega dve fazi, ki bi zajeli tako jedrsko kakor tudi ostalo običajno oborožitve, jedrska faza programa zahteva popis atomskega orožja, sistem kontrole nad tem orožjem, preprečevanje bodoče proizvodnje jedrskega orožja in zmanjšanje sedanjih zalog. Zaloge jedrskega orožja bi

zmanjšali tako, da bi določene količine jedrskega materiala spoznavno dali na razpolago za izključno mirnodobno uporabo. V načrtu je tudi omejitve preizkušanja jedrskega orožja, vendar ne popolna opustitev tega orožja. Vzpredno s to fazo bi se lotili tudi omejevanja oboroženih sil ZDA, SZ in Kitajske na 2,5 milijona ljudi za vsako, Francije in Velike Britanije na po 750.000 ter ostalih dežel, ki bi se pridružile sporazumu o razorožitvi, tako bi smela vsaka imeti vojsko do 500 tisoč moč. Omejitve oboroževanja in vojaških izdatkov pa bi bila v skladu s to ravnijo oboroženih sil.

Herriotova podpora
politiki Republikanske fronte v Alžiru

Pariz, 4. apr. (Tanjug.) Državni sekretar za narodno obrambo Max Lejeun je v skladu s posebnimi pooblastili vlade za spre-

smeri, po kateri naj bi z vojaškimi okrepitvami, ki jih zdaj noč in dan pošiljajo v Alžir, zagotovili red in varnost, ne pa vodili ofenzivne operacije proti upornikom.

Problem vojaških okrepitev pa je še nadalje glavna politična tema v zvezi z Alžir. Vodja francoskih radikalov Edouard Herriot se je danes odločno postavil po robu pritisku, ki ga v zvezi s tem vprašanjem z vseh strani izvajajo na vlado, in poudaril v svojem odprtem pismu radikalnim poslancem, da »popolnoma zaupa« generalnemu guvernerju v Alžiru socialistu Robertu Lacostu. Jasnno je, da vojaške okrepitve niso popularne, pravi Herriot, toda glavno vprašanje je cilj, ki ga želimo doseči s takšnimi ukrepi.

Guy Mollet je že pred nekaj dnevi razglasil, da je glavni cilj vlade obnoviti mir in doseči opustitev sovražnosti. Zato je danes sklenil, da bodo vpoklicali rezervistov imeli za »skrajni vojaški ukrep«, če ne bo zadostovala premeštev nekaj aktivnih kontingentov vojske iz Francije in francoskih garnizij v Nemčiji v Alžir.

V vseh glavnih krogih so ugodno sprejeli javno podporo starega radikalnega voditelja Herriota, če zlasti zato, ker niti vsi člani vlade niso enakih misli o načinih in vrstnem redu ukrepov, ki so potrebni v Alžiru.

Racije v Constantini v Alžiru

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek, 5. aprila

Oblačno s padavinami. Nad 1000 m snež. Proti večeru delne razjasnitve. Najnižje nočne temperature med +4 in +8. Najvišje dnevne med +8 in +13 stopinj C. V naslednjih dveh dneh bo hladno nestalno vreme in od časa do časa dež.

GRADBENIŠTVO v letošnjem družbenem planu

V zveznem družbenem planu za leto 1956 se tudi gradbeništvo vključuje v splošna prizadevanja za stabilizacijo trga. Plan predvideva, da se bo obseg gradbene dejavnosti zmanjšal letos na 91, če vzamemo obseg lanskega leta dejavnosti kot indeks 100. Pričakuje se, da se bo število v obdobju gradbenem sektorju zaposlenih delavcev zmanjšalo za približno 77.000 (predvsem nekvalificiranih delavcev v vasi) glede na lanskega leta, medtem ko se je v zadnjih letih naglo povečevalo. Če vzamemo povprečno število v gradbeništvu zaposlenih v letu 1952 kot indeks 100, se je to število povečalo v letu 1953 na 123, v letu 1954 na 135, v letu 1955 pa na 139. Fizični obseg gradbene proizvodnje pa se je v tem času gibal takole: v letu 1952 (indeks) 100, v letu 1953 114, v letu 1954 119 in v letu 1955 117. To kaže, da se je proizvodnja dela postopoma zniževala. Priliv nekvalificiranih delovnih moči, predvsem iz vasi, je večal plačni fond in pritiskal na blagovne fondе, hkrati pa je zmanjševal delovno moč v kmetijstvu. Zato bo letošnje zmanjšanje v gradbeništvu zaposlenih delavcev nedvomno ugodno vplivalo.

Od predvidenega obsega gradbenih investicij v obdobju gradbenem sektorju odpade na investicije v gospodarstvu (v industriji in rudarstvu, kmetijstvu, prometu, gozdarstvu, trgovini) približno 60%, na investicije na področju družbenega standarda pa okrog 40%. Gradbena dela v industriji in rudarstvu bodo predvsem omogočila dograditev nekaterih objektov, v kmetijstvu se povečujejo melioracijska dela in gradnja skladišč itd. V strukturi gradbenih del za letošnje leto odpade največ del na visoko gradnjo (okrog 64%), ker se predvideva izdatnejša gradnja stanovanj in drugih objektov družbenega standarda.

Hkrati ko plan predvideva zmanjšanje obsega gradbene dejavnosti, pa računski povečanjem proizvodnje nekaterih vrst gradbenega materiala. Proizvodnja cementa naj bi se povečala za 21%, betonskega železa za 9%, pocinkane pločevine za 82%, opeke za 5%, sanitarne keramike za 248% itd. Spritje tega je moč pričakovati, da se bo pojavil na trgu celo presežek nekaterih vrst gradbenega materiala in vrednosti več milijard dinarjev, kar bo vplivalo na stabilizacijo cen tega materiala, ki so zadnja leta stalno rasle. Deloma bo moč povečati izvoz, deloma pa bo ta material absorbiral del kupne moči v vasi, kar bo zmanjšalo pritisk te kupne moči na fondе blaga za široko

potrošnja. Nekaterih vrst gradbenega materiala pa bo še primanjkovalo, n. pr. lesa. Primanjkljaj lesa naj bi nadomestili z intenzivnejšim varčevanjem lesa, ki naj bi ga zamenjali kolikor moč kak drug material, n. pr. vezane in lesenit plošče, katerih proizvodnja se bo pomembno povečala (proizvodnja vezanih plošč do 25%, lesenita pa za 65%). Izkušnje iz tehnično razvitejših držav pa kažejo, da je s takim gradivom moč v dokajšnji meri nadomestiti les. Od skupne proizvodnje vezanih plošč v Evropi porabi gradbeništvo okrog 32%, na Švedskem pa vgradijo v posamezno stanovanje tudi do 1,7 tone lesenita.

Plan predvideva tudi nekaj sredstev za izgradnjo naravnih in umetnih sušilnic ter za ureditev in mehanizacijo notranjega transporta v opekarnah, katerih zmožljivost ne zadošča, zaradi česar bo treba v prihodnjih letih še bolj skrbeti za modernizacijo.

Naše gradbeništvo je sicer nekoliko bolj mehanizirano, kakor je bilo pred vojno, v primerjavi z mehanizacijo gradbeništvu v tehnično razvitih državah pa je še vedno dokaj zaostalo. Razmeroma še najbolj so mehanizirana dela pri objektih nizko- in hidrogradnje (za naše razmere), precej manj pa pri objektih visokogradnje, najmanj pa je mehanizirano gradbeno obrtništvo. Domača proizvodnja gradbenih strojev in opreme se je povečala od leta 1939 za okrog 80-krat, vendar še ne zadošča niti po količini niti po asortimentu, zlasti še, ker se je gradbena dejavnost po vojni povečala za nekajkrat v primeri s predvojno. Letošnji zvezni družbeni plan računa, da se bo mehanizacija v gradbeništvu nekoliko povečala zaradi večje koncentracije mehanizacije in nekoliko večjih investicij v gradbeništvo. Od 12,5 milijard investicij v gradbeništvo bo šlo za mehanizacijo del v visokogradnji okrog 7,9 milijard, predvsem za mehanizacijo obrtniških del, za izkop in nakladanje materiala, za vertikalni in horizontalni transport na gradiliščih, za uvoz kiperjev, dumperjev itd. Spritje vsega tega, kakor tudi z boljšo organizacijo dela (na kar izdatno lahko vpliva premiranje) bo moč letos povečati proizvodnjo dela v gradbeništvu za okrog 3% glede na povprečno proizvodnjo v letih 1952-54. Zlasti se bo lahko povečala proizvodnja dela pri objektih visokogradnje, kar je zelo pomembno, ker se bo na ta način pospešila gradnja objektov in s tem skrajšal čas, ko ležijo vložena sredstva kot mrtev kapital.

Visoki državni voditelji na Zagrebškem velesojmu

Zagrebški spomladanski velesojm sta včeraj obiskala podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković in Svetozar Vukmanović, predsednik Ljudske skupščine Bosne in Hercegovine Djuro Pucar in državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović skupaj s članoma Izvršnega sveta Hrvatske Markom Beliničem in predsednikom OLO Zagreba Večeslavom Holjevcem. Gostje so si podrobno ogledali razstavo posameznih industrijskih panog in obrti.

Republiški odbor Sindikata tekstilcev in usnarjev o premijah

Na včerajšnjem sestanku republiškega odbora Sindikata tekstilcev in usnarjev Slovenije so razpravljali o sestavi pravilnikov o premijah v podjetjih tekstilne in usnarjske industrije. Na sestanku so ugotovili, da v kakih 50% podjetij še niso uvedli sistema premij ali pa so uveljavili napačno načelo. Zato pojav umetnega zvišanja plač ne pomeni redkost. Na podlagi poročil komisij za premije so sprejeli načela premiranja v tekstilni in usnarjski industriji. Premije v vseh podjetjih je treba določiti na ekonomski podlagi, višina premij pa mora ustrezati uspehu podjetja.

Naša industrija je dosegla dinamiko povojnega naraščanja proizvodnje industrijsko razvitih evropskih dežel

Beograd, 4. aprila (Tanjug). Upravni odbor Zvezne industrijske zbornice je danes pod predsedstvom Teodora Vujasinovića proučil poročilo, pripravljeno za skupščino Zbornice in za Zvezno ljudsko skupščino, ter sprejel osnutke temeljnih smernic za delo Zbornice in njenih združenj v letošnjem letu. Med drugim je sklenil, da bo druga redna letna skupščina Zbornice konec aprila namesto 10. aprila, kakor je prej določil Izvršni odbor Zbornice. Upravni odbor je tudi obravnaval konkretne oblike medsebojnega sodelovanja industrijskih združenj ter sodelovanja teh združenj z drugimi gospodarskimi zbornicami. Razen tega je sprejel osnutke sprememb in dopolnitev statuta Zbornice ter nekaterih dopolnitev k poročilu o poglavju o investicijah in strokovnih kadrih v industriji.

Lani je začelo obratovati 47 novih industrijskih podjetij in elektrarn. Največ novih objektov je dobila energetika: obratovati je začelo 21 agregatov z blizu 200 megavatov zmogljivosti ter 16 hidro- in termocentral. V črni metalurgiji je začelo obratovati 10 novih objektov in naprav, v industriji nekovin 6 novih objektov in naprav, v tekstilni industriji pa nove zmogljivosti v šestih tovarnah.

Ti novi objekti, kakor tudi boljša preskrba industrije s surovinami, so največ pripomogli k visoki ravni industrijske proizvodnje v lanskem letu. Delovna storilnost pa je narasla v primerjavi s predlanskim letom samo za 3% oziroma v primerjavi z letom 1953 za 2%. Izvoz industrijskih izdelkov je narasel v primerjavi s predlanskim letom za 9 odstotkov in dosegel vrednost 55.969.000 din. Izvoz bi se bil lahko povečal še bolj, da ni notranji trg spritje visoke ravni investicij porabil znatnih količin investicijskih potrebščin.

Poročilo poudarja, da bo delala naša industrija letos v mnogo bolj razmerah, ki bodo omogočile hitrejšo naraščanje storilnosti in stabilizacijo trga. To bo posledica novih gospodarskih ukrepov, nanašajočih se prvič na zmanjšanje obsega celotnih investicij za 17% oziroma novih investicij za 26% v primerjavi s lanskim letom, drugi na spremembe gospodarskih instrumentov, ki naj uredi ravnateljstvo med proizvodnjo in potrošnjo, tretji na nadaljnje povečanje industrijske proizvodnje za 10% in četrti na spremembe v sistemu razdelitve celotnega dohodka za uvedbo celotnih in določenih kriterijev za sodelovanje podjetij pri dobičku za plače in sklade. Izraženo je bilo tudi mnenje, da bo popolnejša uporaba sistema nagrajevanja, zlasti pa sistema premij, ugodno vplivala na povečanje delovne storilnosti. Letos bomo čutili v proizvodnji prve sadove racionalizacije, rekonstrukcije in modernizacije naše industrije, kar se prav zdaj začneja na široki fronti.

Kar se tiče delovne storilnosti, imamo letos več zelo ugodnih gmotnih momentov, ki bodo vplivali na njeno povečanje. To je prvič, stabilizacija trga. Ker naš trg ni bil stabiliziran in ker je bila zelo ugodna konjunktura zlasti glede industrijskega blaga, si kolektivni niso dovolj prizadevali, da bi se z znižanjem proizvodnih stroškov borili za prodajo svojega blaga na trgu. Drugič, tudi določitev odnosov med ljudskimi odbori in podjetji z instrumenti zveznega družbenega plana bo zelo ugodno vplivala na razvoj storilnosti.

Poročilo naposled opozarja na zelo pereče vprašanje strokovne delovne sile v naši industriji. V naših tovarnah dela zdaj kakih 800.000 delavcev in od teh jih odpade 65% na nekvalificirane in polkvalificirane, 33% na kvalificirane in samo 3,8% na visoko kvalificirane. Naša industrija pa potrebuje trenutno kakih 6,6% vsega števila visoko kvalificiranih delavcev, 39 odstotkov kvalificiranih in samo 21% nekvalificiranih. Zato je naša naloga, da ugotovimo sedanje stanje zaposlenih delavcev v industriji po kvalifikacijski sestavi, kakor tudi perspektivne potrebe po kadrih za industrijo po posameznih kategorijah strokovnosti.

Upravni odbor je na seji tudi poudaril, da je potrebna enotna nomenklatura poklicev in določitev njihovih profilov enotno za vso državo. Upravni odbor meni, da je treba z ustanovitvijo novih in razširitvijo sedanjih strokovnih šol povečati njihovo zmogljivost do stopnje, potrebne za izločanje zadostnega števila kadrov za vse industrijske panoge. Upravni odbor predlaga, naj bi gospodarskim organizacijam omogočili, da bi si iz celotnih dohodkov zagotovile sredstva za šolanje strokovnih delavcev s priučevanjem.

Poročilo glavnega odbora Zvezne industrijske zbornice obsega tudi pregled dela industrijskih združenj in specifične probleme posameznih industrijskih panog.

Pet nagrajenih filmov na festivalu v Novem Sadu

Ob zaključku mednarodnega festivala poučnovzgojnih in dokumentarnih filmov, ki je bil od 26. marca do 1. aprila v Novem Sadu, so podelili pet nagrad za najboljše filme. Nagrade so dobili filmi »V sencih magij«, »Erozijski«, »Singamozza«, »Ribe« in »Sena vas«. Skupno so na festivalu predvajali 110 filmov iz 17 različnih dežel. Posebno pozornost je vzbudil japonski film »Gojenje riž« (v barvah).

Rešena življenja

V bojih proti elementarnim neizogodam je sodelovalo nad 7500 pripadnikov JLA

Nevenadno huda zima je povzročila tudi v naši državi veliko škodo, uničila nad sto življenj, nekatere vasi dobesedno zbrisala z zemlje in onesobila tisoče hektarjev za spomladansko setev. V boju proti elementarnim neizogodam so vsestransko sodelovale enote Jugoslovanske ljudske armade. Neštvelni primeri govorijo o junaštvih vojakov in oficirjev pri reševanju ljudi in njihove imovine. Preživeli, ki so jih roke vojakov v zadnjem hipu rešile smrti med hudimi borbami, ki so se bile v Mavrovem, potem ko so se utrgali snežni plazovi na bregovih podivjanih rek Južne in Velike Morave ter Donave, v Djerdapu in Beždanu, bodo večno pomnili tiste dni.

Po podatkih je pri vseh elementarnih neizogodah sodelovalo 7542 pripadnikov JLA. V dolini Južne Morave so evakuirali 700 družin, obvarovali pred poplavo osem vasi, v dolini Velike Morave so rešili 250 družin, zaščitili 115 hiš, po nepopolnih podatkih pa znaša vrednost rešene imovine na teh sektorjih nad 1100 milijonov dinarjev.

Na področju Mavrova so pripadniki Armade evakuirali 400 delavcev in 14 družin, rešili pa 63 ljudi, od katerih jih je bilo 14 ranjenih.

Armada je najbolj sodelovala pri težavnem boju proti ledenim ploščam na Donavi na področju Dalj-Beždan. Pri tej akciji je sodelovalo 3697 pripadnikov JLA. Le-ti so uspešno ubranili tretjo obrambno črto pred prodorom vođe in tako rešili pred poplavo mi celo severno Bačko. Vrednost rešene imovine je velika, čeprav je težko ugotoviti njeno denarno vrednost.

Bombniki Jug. vojnega letalstva so napravili 140 poletov. Samo pri Beždanu so bombniki imeli 146 ur letenja. Na tem sektorju so vrgli 150 bomb različne teže. Okrog 34 ur letenja so imeli bombniki pri bombardiranju ledu pri Stalaču in Mrmoru. Po nepopolnih podatkih so inženirske enote porabile nad 50 ton eksploziva za razbijanje ledenih plošč.

Helikopteri so pri teh operativah napravili nad 200 poletov. Piloti so rešili mnogo ljudi, ki so se pred vodo zatekli na strehe svojih hiš.

DNEVNA KRONIKA

Posvetovanje predstavnikov mest o družbenem upravljanju zdravstvenih ustanov

O problemih samostojnega finansiranja in družbenem upravljanju zdravstvenih in socialnih ustanov bodo razpravljali na posvetovanju predstavnikov 60 večjih in srednje razvitih mest, ki bo 19. aprila v Zagrebu. Posvetovanje je sklical Stalna konferenca mest in mestnih občin Jugoslavije kot enega izmed mnogih letošnjih sestankov, na katerih bodo proučili delovanje organov družbenega upravljanja na raznih področjih.

Ivan Božičević in Lidija Šentjurec sprejela belgijske socialistke

Podpredsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Ivan Božičević je sprejel včeraj delegacijo belgijske socialistične ženske organizacije, ki je predvčerajšnjim prispela v Beograd kot gost Zveze ženskih društev Jugoslavije. V daljšem razgovoru so se članice delegacije zanimalo za delo sindikalnih or-

Delegacija LM Jugoslavije odpotovala v SZ

Delegacija Centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije pod vodstvom sekretarja komiteja Milka Tripala je včeraj odpotovala v Sovjetsko zvezo. V delegaciji so predsednik Zveze študentov Jugoslavije Miroslav Druščević, predsednik CK Ljudske mladine Srbije ter Bosne in Hercegovine Zdravko Vuković in Danilo Bilanović, član predsedstva CK Ljudske mladine Jugoslavije Budo Šoškić, članica predsedstva CK LM Hrvatske Sonja Mirić in članica mednarodnega oddelka CK LMJ Kosara Pavlović. Delegacija se bo v SZ mudila tri tedne in se seznanila z življenjem in delom sovjetske mladine.

Šesti april — Mednarodni dan zdravja

Mednarodni dan zdravja, ki so ga po svetu začeli proslavljati takoj po ustanovitvi Svetovne zdravstvene organizacije, bomo tudi letos proslavili v naši deželi. Zdravstveni delavci iz vseh republik bodo imeli mnogo javnih predavanj na ljudskih in delavskih univerzah v vseh mestih. Samo v Beogradu bo o temi — žuželke kot prenašalci nalezljivih bolezni — govorilo dvajset strokovnjakov. Petinsedemdeset podružnic in sekcij vseh republiških zdravniških društev bo počastilo ta dan z vrsto sestankov in predavanj. V proslavi bodo sodelovala tudi druga društva in združenja zdravstvenih delavcev, pa tudi organizacije, ki se ukvarjajo z zdravstvenimi vprašanji.

Branko Polić — direktor Zveznega zavoda za telesno kulturo

Koordinacijski odbor Zveznega izvršnega sveta je imenoval za direktorja Zveznega zavoda za telesno kulturo v Beogradu znane športnega delavca Branka Polića. Polić je bil direktor športnega inštituta Zveze športov Jugoslavije, ki je bil nedavno ukinjen.

Jugoslovanski novinarji odpotovali v Francijo

Davi je odpotovala z letalom JAT v Pariz skupina šestih jugoslovanskih novinarjev, ki se bodo kot gostje francoskega zunanjega ministristva mudili v Franciji deset dni.

Nepotrebna podražitev usnja

Zaradi nesmiselnega preplačevanja taninskega lesa obstaja nevarnost, da bi se podražila tudi obutev

Eno izmed osnovnih nalog letošnjega družbenega plana je umiritve našega trga in stabilizacija tržnih cen, kar naj zagotovi trditve življenjske ravni zlasti delavcev in uslužbencev v mestih in industrijskih središčih ter omogoči med letom postopno izboljšanje. To je tudi temeljna naloga naše ekonomske politike v letošnjem letu.

Da bo treba pri izvajanju te naloge budno paziti tudi na tržišča, ki so na videz manj pomembna, nam potrjuje primer podražitve tanina, ki ima za posledico podražitev usnja in grozi izdatni podražitev obutev, kar vse bi se dalo preprečiti brez večjih posegov.

Važna surovina taninskih tovarn je taninski les, kostonj in hrastov. Zaradi prevelike vne-tovarniških nakupovalcev pri nakupu je cena taninskega lesa v razmeroma kratkem času narasla na 80 do 100 odstotkov. Opogumljeni ob doseženi višji ceni pa proizvajalci nadalje zvišujejo svoje zahteve, tako da ni videti konca tega navijanja cen. V Bosni in na Hrvatskem, kjer se odkupi največ tega lesa, proizvajalci tudi zadržujejo blago v pričakovanju še višjih cen. Glede na visoke cene taninskega lesa so tovarne tanina podražile svoje proizvode za 50 do 60 odstotkov. Ker pa predstavljajo stroški za tanin v strukturi cene vegetabilno strojenega usnja 25 in še več odstotkov, so tovarne usnja podražile podplatno usnje za 10, 15, 20 in celo več odstotkov. Tako se je podražil podplatni krupon od prejšnje povprečne cene 980 din za kilogram na 1100 do 1200 din. Zdj pa so ob podražitvi usnja tovarne čevlje postavljene pred vprašanje, kako naj krijejo večje izdatke za to važno surovino. Če bo ostalo pri sedanjih cenah podplatnega usnja, bi se morali čevlji prejeti ali slej podražiti za okrog 10 odstotkov, pri čemer bi prišlo do največje podražitve pri delavskih težkih čevljih.

Podražitev tanina in usnja pa bi se dala brez večjih težav pre-

sek smreke kakor Slovenija, ne daje pa usnarjski industriji nobenega lubja. Po dobljenih informacijah so nekatera podjetja taninske industrije že dala pobudo za dogovorjanje glede odkupnih cen za taninski les. Dogovorjeno odkupno ceno pa bo treba ustaliti na nižji ravni, kakor je zdaj, ker ne more imeti taninski les, ki ima manjši odstotek tanina, višjo ceno, kakor smrekovo lubje.

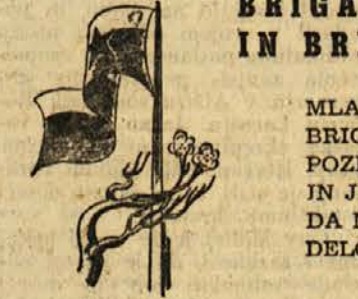
Če pa dogovor med tovarnami ne bi uspel, se bo pač treba poslužiti možnosti, da se oblastveno predpiše najvišja odkupna cena za taninski les, ker gre za važno surovino, katere ceno bistveno vpliva na ceno usnja in obutev in skupnost ne more ravnodušno dopuščati, da se taninski les nesmiselno preplačuje pri odkupu.

Naposled se nam zdi, da so tudi tovarne tanina šle s podražitvijo predaleč, saj se ostale surovine, ki jih predelujejo, niso podražile. Nekatero usnarje so razen tega spritje trenutne težavne preskrbe predelovalne industrije z usnjem izkoristile podražitev tanina za podražitev podplatnega usnja v večjem obsegu, kakor to ustreza strukturi cene. Skrajni čas je, da se ta vprašanja uredi, ker ne gre, da bi se zaradi nezdrave in nesmi-selne hajke za taninskim lesom podražil tako važen potrošni predmet, kakor so čevlji.

V ostalem se žudimo, da usnarjska industrija ne uporablja v večji meri nekaterih drugih strojil, kakor na primer ruja, ki je odlično in hkrati cenoeno strojilo za vegetabilno strojenje gornjega usnja in bi ga v Sloveniji lahko še mnogo odkupili, lani pa smo ob dobrem letu pustili propasti tudi mnogo ježic. Sploh bi kazalo temeljito proučiti razne možnosti za najprimernejšo in najekonomičnejšo uporabo raznih vrst strojil.

BRIGADIRJEM IN BRIGADIRKAM

MLADINSKIH DELOVNIH BRIGAD POŠILJA TOPLE POZDRAVE ZA 10. OBLETNICO IN JIH POZIVA, DA NADALJUJEJO S TRADICIJO DELOVNIH ZMAG

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR CELJE

Da je tudi pri takih surovinah možna smotrna organizacija odkupa, nam potrjuje primer odkupa smrekovega lubja za potrebe usnarjske industrije, kiga je uspešno organiziralo podjetje Koteks. Tako smo lani odkupili v Sloveniji po nespremenjenih cenah 6000 ton smrekovega lubja, zdaj pa se pripravljamo razširiti odkupno organizacijo še na Bosno, ki ima približno enak po-

prečiti. Napaka se da še vedno popraviti. Prav zato ne sme priti do podražitve obutev. Tovarne usnja so podražile svoj proizvod tudi v dokaj neprimernem času. Velika konjunktura v čevljar-ski industriji je v glavnem že za nami, odkar se je proizvodnja čevljev lani dvignila za 15 odstotkov. Tudi stiska za usnje, ki je lani nastopila, ker smo raz-en usnja začeli izvažati tudi čevlje, je samo prehodnega zna-čaja. Da se v bodoče prepreči tako povečanje izvoza na škodo blagovnih skladov za domačo potrošnjo, je v letošnjem družbenem planu že predviden za 13 odstotkov manjši izvoz usnja in čevljev kakor v minulem letu, razen tega pa bo določena alokacija posameznih proizvodov za izvoz.

Vprašanje odkupne cene za taninski les se da dokaj preprosto rešiti. Tovarne tanina morajo pač opustiti medsebojno tekmo, katera si bo s preplačevanjem priborila več surovine. V naši državi je pet tovarn tanina, raz-en tega pa sta le še dve tovarni usnja, ki sami pridobivata tanin. Mar je res tako težko skleniti dogovor med sedmimi inter-essenti glede odkupne cene tanin-skega lesa in morebitne razdeli-tive razpoložljivih količin.

Da je tudi pri takih surovinah možna smotrna organizacija odkupa, nam potrjuje primer odkupa smrekovega lubja za potrebe usnarjske industrije, kiga je uspešno organiziralo podjetje Koteks. Tako smo lani odkupili v Sloveniji po nespremenjenih cenah 6000 ton smrekovega lubja, zdaj pa se pripravljamo razširiti odkupno organizacijo še na Bosno, ki ima približno enak po-

»Balansiranje«

V enem od zadnjih člankov o Jugoslaviji je »New York Times« primerjal našo politiko koeksistence z »artistom na napeti vrvi visoko nad zemljo brez mreže pod seboj«.

Piscu članka kakor tudi vsem, ki so takšnega mnenja, je treba jasno povedati, da je njihova »bojazen« z »artista« docela odveč in da torej ni razloga, da bi se razburjali, nervirali in trošili energijo za stvari, ki tega res ne zahtevajo.

Bajka o »balansiranju na žici« in o »nevarnosti, ki grozi akrobata, da pade z žice«, ni nova. To bajko pogrevajo že več let, zadnje čase pa je v nekaterih tujih časnikih močno oživela. Opisujejo in premelejo jo v raznih verzijah od »zmernih« do »skrajno razburljivih«. Po eni izmed variant je »artist že izgubil ravnotežje«.

Vsi, ki v zvezi z Jugoslavijo premelejo bajko o »balansiranju na žici«, s tem dokazujejo, da o naši zunanji politiki nimajo niti pojma. Primerjanje z »artistom na žici« in vsemi »nevarnostmi, izvirajočimi iz te akrobacije«, lahko napravi samo človek, ki ne razume bistva našega mednarodnega položaja, naših naporov in naše objektivne vloge na svetu.

Kdor količarkaj resneje spremlja temeljne težnje sodobnega mednarodnega življenja, mora priti do sklepa, da je politika aktivnega sodelovanja z vsemi deželami najmanj podobna bajki o »balansiranju na žici«. V čem naj bi bilo namreč podobno »nevarnemu balansiranju na žici« tisto, kar postaja iz dneva v dan močnejše, v čemer se zrcalijo objektivne potrebe sedanjega sveta?

Mar niso glede negotovosti mnogo bolj podobni bajki o »nevarnem balansiranju na žici« tisti, ki nasprotujejo združevanju in sodelovanju med deželami?

Izvenblokovska orientacija Jugoslavije ne izvira od tod, da bi hotela naša dežela po vsi sili obdržati poseben položaj in z »balansiranjem« med nasprotujočima si blokom doseči nekakšne ozke nacionalne koristi zase.

Ne, politika aktivne koeksistence naše dežele stoni na trdnem prapirju, da je moč trajen mir doseči samo z zblizevanjem in vsestranskim sodelovanjem vseh držav. Nacionalne koristi Jugoslavije v izvenblokovski politiki torej niso v tem, da bi bila to po vsi sili nekakšna svojevrsna politika, marveč v tem, da ta politika prispeva k stabilizaciji miru na svetu.

Zagotovitev miru pa je glavna korist naše dežele. Vsi pozitivni napori na svetu so zdaj usmerjeni na zblizevanje med Vzhodom in Zahodom, na skiranje ostrine nasprotujočih si blokov, na odstranitev sumničnega in nezaupanja, na ustvaritev novega vzdušja, na postopno zblizevanje in razvijanje vsestranskega sodelovanja med zahodnimi in vzhodnimi deželami.

Nesporno je, da lahko k tem pozitivnim naporom največ prispevajo prav tisti mednarodni činitelji, ki so zunaj blokov. Takšen činitelj je n. pr. naša država, ki s svojo zunanji-politično prakso dokazuje tako možnost kakor tudi koristnost aktivnega sodelovanja vseh dežel ne glede na razlike v notranji ureditvi.

Naša politika aktivne koeksistence nikoli ni bila sad taktične potrebe v določenem obdobju mednarodnega položaja. Naša politika spoznanja objektivnih potreb naših časov in na podlagi odkrite težnje, da bi čim več prispevali k zadovoljitvi teh potreb.

Mednarodni razvoj je v celoti potrdil pravilnost naše politike. Očitno je, da je lahko takšno priznanje samo nova pobuda za še bolj aktivno razvijanje naše mednarodne dejavnosti na načelih, ki jih je življenje potrdilo kot realna, pravilna in koristna za svetovno skupnost in za našo deželo.

Malenkov o atomski električni energiji v SZ

London, 4. apr. (Tanjug.) Sovjetski minister za električno energijo Georgij Malenkov je izjavil, da bo v okviru sedanjega petletnega plana SZ z atomsko energijo pridobivala nadaljnjih 2,5 milijona kW električne energije na leto in s tem postala ena izmed prvih atomskih sil na svetu.

RAZPRAVA V VARNOSTNEM SVETU O PALESTINSKEM VPRAŠANJU

Hammarskjöld pojde v Izrael

Snoči so člani VS soglasno sprejeli predlog ameriške resolucije

New York, 4. apr. (AFP.) Varnostni svet je danes nadaljeval razpravo o predlogu ameriške resolucije, naj bi generalni sekretar OZN Hammarskjöld odpotoval v Palestino.

Prvi govornik je bil egiptovski delegat Lufti, ki je izjavil, da bo njegova dežela podprla vsako pobudo OZN za ohranitev miru in varnosti na tem področju.

Zatem je povzel besedo sirski delegat Sukairi. Poudaril je »omejen« pomen, ki naj ga ima poslanstvo generalnega sekretarja Hammarskjölda.

V NEDELJO PRIČETEK

kampanje za volitve v prvi pokrajinski svet na Tržaškem, medtem ko so bile na Goriskem volitve odložene do jeseni

Trst, 4. apr. Notranji minister Tambroni je izdal posebno odredbo, v kateri je rečeno, da bodo upravne volitve po vsej Italiji, razen v Aostski dolini in Goriski pokrajini, letos 27. maja. Odredba velja tudi za Trst, čeprav vladni komisar še ni izdal dekreta, ki bi odrejal ta rok za volitve tudi na Tržaškem.

V Gorici so vest o odgoditvi pokrajinskih volitev do oktobra sprejeli z nezadovoljstvom, ker bo volilna kampanja opozicijskim strankam na ta način močno otežena.

Ob obisku Mikojana v Hanoju

Hanoj, 4. apr. (TASS). — V Hanoju so pripravili v zvezi z obiskom podpredsednika sovjetske vlade Anastasa Mikojana v Severnem Vietnamu veliko zborovanje, na katerem je govoril predsednik Ho Si Minh. Dejal je, da je naloga severovietnamske vlade izvesti agrarno reformo, izpolniti državni plan, obnoviti gospodarstvo dežele, in pospešiti kulturni razvoj dežele.

Maroški sultan v Madridu

Madrid, 4. apr. (AFP). — Maroški sultan Sidi Mohamed Ben Jusuf je prispel iz Rabata v Spanijo. Na madridskem letališču so ga sprejeli general Franco ter člani vlade. Sultana spremljajo predsednik vlade Sidi Bekaj in drugi maroški politiki.

Pred odhodom iz Rabata je sultan izrazil upanje, da bodo pogajanja s Španijo prav tako uspešna, kakor so bila s Francijo.

LENINISTIČNA NAČELA o notranji demokraciji in kolektivnem vodstvu

V mednarodnih stikih načela aktivne miroljubne koeksistence, nadaljnje razvijanje sodelovanja z našo deželo in gospodarskega sodelovanja

Praga, 4. apr. Češkoslovaška časopisna agencija poroča, da je CK KP Češkoslovaške soglasno sprejel resolucijo, v kateri poudarjajo, da bo vodil Partijo po leninističnih načelih o notranji demokraciji v Partiji in o kolektivnem vodstvu.

Resolucija poudarja potrebo po čedalje večjem sodelovanju Partije v javnem in gospodarskem življenju ter pravi, da pravilno uveljavljanje vodilne vloge Partije ni možno brez uveljavljanja in krepitve kolektivnega vodstva ter opustitve kulta osebnosti in vseh njegovih izrazov, škodljivih za Partijo in ljudstvo.

»Trebajo reči, da smo bili v naši Partiji vsi brez izjeme ne le pod vplivom kulta osebnosti, marveč kot gibalno silo v razvoju produktivnih sil, ki neobgibno ustvarjajo objektivne pogoje za zmago nove socialistične družbe.«

Najučinkovitejša pot k razvoju kritike je v samokritiki od zgoraj, pravi resolucija, ki je bila soglasno sprejeta na nedavnem plenumu CK KP Češkoslovaške, na katerem je prvi sekretar Antonin Novotny prebral referat o pomenu 20. kongresa KP Sovjetske zveze.

Pravi sekretar Antonin Novotny prebral referat o pomenu 20. kongresa KP Sovjetske zveze. Centralni komitej CK ČSR meni, da je potrebno v zvezi s ZSSR in drugimi deželami socialističnega tabora vztrajno uveljavljati politiko miroljubne koeksistence.

Mi ne poznamo miroljubne koeksistence pasivno, je rečeno v resoluciji, marveč kot gibalno silo v razvoju produktivnih sil, ki neobgibno ustvarjajo objektivne pogoje za zmago nove socialistične družbe.

Centralni komitej tudi meni, da je treba »krepiti politično in gospodarsko sodelovanje z deželami socialističnega tabora« in da bodo »sporazumi o razdelitvi nalog v industriji in kmetijstvu tudi na področju znanosti in tehnike povečali moč posameznih dežel in vsega socialističnega tabora«.

Kot tretjo nalogo na področju zunanje politike opozarja CK KP ČSR na potrebo po razvijanju in krepitvi gospodarskega in političnega sodelovanja z Jugoslavijo.

Učinkoviteje se je treba boriti tudi proti birokratizmu. Resolucija priporoča ukrepe za zmanjšanje državnega in gospodarskega aparata, za preemestitev presežka pisarniškega osebja v proizvodnjo, za poenostavljen sedanji administrativni sistem, za odstranitev močnih elementov birokratskega centralizma in iskanje poti, po kateri bi pravilno vskladili centralizirano vodstvo s kar največjo samostojnostjo in pobudo.

V resoluciji je posebej poudarjena potreba po proaktivni vlogi slovaških narodnih organov kakor tudi avtoritete oblastnih, okrožnih in krajevnih ljudskih odborov, ki jim je treba pomagati, da bodo bolje razvijali pobudo in odgovornost v obravnavanju krajevnih zadev.

Ob proslavi madžarskega narodnega praznika

Budimpešta, 4. apr. — Sinoči so v Budimpešti slovesno proslavili enajsto obletnico osvoboditve Madžarske. Proslavo so prisostvovali voditelji Partije madžarskih delovnih ljudi, člani vlade in drugi. Proslavo je začel predsednik republike Istvan Doby, potem je govoril član CK Nogrady, ki je dejal, da je treba doseči še pomembnejše uspehe v izboljšanju življenjske ravni.

Uspeli naših znanstvenikov v Franciji

Pariz, 4. apr. (Tanjug.) Jugoslovenska znanstvenika — otorinolaringologa Petra Zdraveca iz Skoplja in Petar Guberina iz Zagreba sta imela te dni v Franciji več znanstvenih predavanj o doganjanju jugoslovenskih otorinolaringologov.

SPET OSKRUMBE antifašističnih spomenikov na Tržaškem

Trst, 4. apr. V tržaški okolici je prišlo po daljšem presledku do ponovne skrunitve partizanskih grobov in spomenikov žrtvam fašističnega nasilja. Neznanci so večerj oskrunili grob padlih partizanov na katinarskem pokopališču, kjer so podrli ograjo in odstranili velika kamna ob robu groba.

Verjetno so bili potem isti nasilneži v Bazovici, kjer so močno poškodovali spomenik bazovških žrtve. S kladivom ali kakim drugim podobnim predmetom so razbili marmornate vložke v vkle-

IZSILJENO ZVIŠANJE PLAČ V TUJIH PODJETJIH

Damask, 4. apr. (Reuters). — Parlament je sprejel zakon o zvišanju plač za 16 odstotkov vsem delavcem in nameščencem tujih družb, ki znaša njih kapital več kot 20 milijonov sirske funtov (približno 2 milijona angleških funtov).

Demokrati in antifašisti upajo, da bo policiji kmalu uspelo podleže izslediti, ter pričakujejo, da bodo stotero kaznovani.

Z VSEH STRANI SVETA

IRAN BAGDADSKA ZVEZA IN SZ

Teheran, 4. apr. (AFP). — Iranska vlada je odgovorila na tretjo protisovjetsko zvezo proti pristopu Irana k Bagdadske zvezi.

IRAK PROTEST ZARADI FRANCOSE POLITIKE V ALŽIRU

Bagdad, 4. apr. (Reuters). — Vlada je protestirala pri francoski vladi zaradi politike »špoka in imperializma«, ki jo uveljavlja v Alžiru.

INDIJA TRGOVINSKI SPORAZUM S POLJSKO

New Delhi, 4. apr. (AP). — Poljska in Indija sta sklenili nov sporazum o trgovinski menjavi blaga. Sporazum, ki bo veljal do leta 1959, določa medsebojna plačila v indijski valuti.

ZDA ZRTVE TORNADA

New York, 4. apr. (AP). — Hud tornado, ki je divjal v desetih ameriških državah, je terjal veliko število človeških žrtve in povzročil ogromno gmohtno škodo.

Čilski diplomat pri Moši Pijadu

Beograd, 4. apr. (Tanjug). Predsednik Vezne ljudske skupščine Moša Pijade je danes sprejel odpravnika poslov čilskega poslanstva Juana Efraina Ojedo, ki odhaja iz Beograda na novo službeno mesto.

IRAN BAGDADSKA ZVEZA IN SZ

Teheran, 4. apr. (AFP). — Iranska vlada je odgovorila na tretjo protisovjetsko zvezo proti pristopu Irana k Bagdadske zvezi.

INDIJA TRGOVINSKI SPORAZUM S POLJSKO

New Delhi, 4. apr. (AP). — Poljska in Indija sta sklenili nov sporazum o trgovinski menjavi blaga.

ZDA ZRTVE TORNADA

New York, 4. apr. (AP). — Hud tornado, ki je divjal v desetih ameriških državah, je terjal veliko število človeških žrtve in povzročil ogromno gmohtno škodo.

Čilski diplomat pri Moši Pijadu

Beograd, 4. apr. (Tanjug). Predsednik Vezne ljudske skupščine Moša Pijade je danes sprejel odpravnika poslov čilskega poslanstva Juana Efraina Ojedo, ki odhaja iz Beograda na novo službeno mesto.

NA NEURALGIČNI TOČKI MEDNARODNEGA DOGAJANJA Nafta in dolarji

Bliznji in Srednji vzhod veljata zdaj za neuralgično točko v mednarodnem dogajanju. Politični boj, ki dohva razne politike, ima pravzaprav globoko gospodarsko ozadje.

Žele so torej v položaju, da plačujejo del svojega uvoza s prostimi dolarji. To je tista druga strata nafte, ki je posebno važna za zahodnoevropske dežele, ki pa pomeni ohranitev in nemoteno razvijanje njihovih trgovinskih pozicij na arabskih trgih.

Značno razširiti svoje pozicije, in sicer ne samo v škodo Velike Britanije, marveč tudi ZDA, ki so za zdaj še drugi pomembni trgovinski činitelj teh dežel.

znatno razširiti svoje pozicije, in sicer ne samo v škodo Velike Britanije, marveč tudi ZDA, ki so za zdaj še drugi pomembni trgovinski činitelj teh dežel.

Refinerija nafte v Abadanu

Paradoksi v naši prehrani

Pri nas pridelamo na leto 2 milijardi kilogramov sadja, vendar ga zelo velike količine spremene v alkohol — Tudi potrošnja povrtnin ni zadovoljiva — Struktura prehrane se prepočasno spreminja

Številke so po navadi za čitatelja dolgočasna stvar, zlasti številke iz raznih statistik. Če pa včasih obstanejo pred njimi, se iz njih lahko marsikaj naučimo, se lahko pogledamo v njih kakor v zrcalu, ki nam pokaže sončne in senčne strani našega obraza.

Oglejmo si nekaj številke iz statistike o naši prehrani. Začnimo s sadjem, katerega pridelavek je pri nas sorazmerno zelo velik.

V Jugoslaviji raste okrog 10 milijonov jablan, 5 milijonov brusnic, 3 milijone češenj, nad 60 milijonov sliv in 670 milijonov vinskih trt. Po številu sadnega drevesja smo torej med prvimi na svetu, zlasti po številu sliv, ki jih raste na vsem svetu okrog 160 milijonov (torej jih je pri nas skoraj tretjina). Pridelavek sadja — če ga merimo po posameznem drevesu — je sicer nizek, ker so naši sadovnjaki stari in ker jim kmetovalci ne posvečajo dovolj pozornosti; v celoti pa je pridelavek velik, mnogo večji, kakor ga lahko porabimo doma. Celokupen pridelavek sadja znaša pri nas nad 2 milijardi kilogramov na leto.

Glede na količino pridelka bi človek sodil, da pri nas porabi v 358 dneh vsak prebivalec najmanj 100 kg sadja. Enako bi sodil, če bi pogledal, koliko sadja porabi na leto prebivalec v kakih drugih državah. In vendar bi se brzdilo zmotilo. Statistika nam namreč pove, da pri nas porabi prebivalec samo 34 kg sadja na leto, skupna poraba pa znaša okrog 550 milijonov kilogramov.

POPLAVA ALKOHOLNIH PIJAC

In kaj se zgodi z ostalim sadjem? Odgovor: Večina ostalega sadja se spremeni v alkohol. Vso proizvodnjo alkoholnih pijač (v industriji in na zasebnih gospodarstvih) je nemogoče izraziti v številkah. Vsaj približna slika te proizvodnje pa je naslednja: samo iz sliv se skuha pri nas okrog 700 milijonov litrov žganja na leto, iz jabolk in brusnic 16 milijonov litrov žganja, iz grozdja pa iztisnejo 327 milijonov litrov vina. Potrošnja alkoholnih pijač znaša pri

nas okrog 25 litrov (vina in žganja) na prebivalca.

Poglejmo paradoks: medtem ko je struktura naše prehrane na splošno nezadovoljiva, se nam večina sadja, ki je zelo bogata na vitaminih, sredi v alkohol. Medtem ko porabi prebivalec 21 kilogramov mesa, 95 litrov mleka in 34 kg sadja, popije 25 litrov alkoholnih pijač.

Morda bo glede vina kdo ugovarjal, če: Kaj pa bi sicer počeli z grozdem, če ga ne bi spreminjali v vino? — Odgovor: Lahko bi pridelovali več namiznega grozdja, ki gre na tuje dobro v denar, če je lepo in če pride zgodaj na trg. (Italija n. pr. izvaža 300.000 ton namiznega grozdja na leto.) Predvsem pa bi lahko mnogo več namiznega grozdja porabili doma, kar bi bilo zelo koristno, če pomislimo, da vsebuje kilogram zrelega grozdja 600 do 800 kalorij. V Grčiji n. pr. potroši prebivalec povprečno 18 kg grozdja na leto, medtem ko znaša ta potrošnja pri nas komaj kakšne 3 kg.

Tudi potrošnja povrtnin pri nas še ni zadovoljiva. Medtem ko porabi prebivalec v Avstriji 170 kg, v Franciji 260 kg, v Italiji 129 kg, v Zahodni Nemčiji pa 222 kg povrtnin na leto, jih pri nas ne porabi niti 100 kg. (Normalno bi potreboval vsak človeški organizem okrog 200 kg sadja in povrtnin na leto.) V prej navedenih številkah pa ni vštete krompirja, ki ga pri nas porabi vsak prebivalec povprečno 60 kg na leto.

KJE SO VZROKI?

V splošnem je struktura naše prehrane nezadovoljiva. Največji paradoks v njej pa je — kar bralcem ne bo težko uganiti — tako majhna potrošnja sadja, če jo primerjamo s sadnim pridelkom in s potrošnjo alkoholnih pijač.

Odkup in preskrba sploh pri nas še daleč zaostajata za potrebami. Poglejmo nekaj številke: na poti od kmetov do kupca v mestu naraste cena krompirja od 12 na 25 dinarjev, fižola od 41 na 64, čebule od 17 na 32, zelja od 6 na 16, jabolka od 17 na 40 dinarjev itd. To so povprečne razlike med prodajno in odkupno ceno, sicer

pa so marsikje in marsikdaj te razlike še precej večje.

Objektivne težave? Da, tudi o njih lahko govorimo. Pri nas je trgovina tehnično slabo opremljena, nima dovolj skladišč, hladilnic, prevoznih sredstev itd. Vseh stvari pa vendarle ni moč opravičiti z objektivnimi težavami. Ne moremo opravičiti, da se prodajna cena v primeru z odkupno poveča tudi nad 100 %, ne moremo opravičiti, da gre spomladi toliko češenj in drugega zgodnjega sadja pozlu, ne moremo opravičiti, da se pomaranče in limone pocenijo šele takrat, ko jih precejšen del že zgnije, čemur smo priča prav sedaj, ko prodajajo na trgih med zdravilnimi tudi gnile oziroma nagnite pomaranče in limone.

Kakor že rečeno, je struktura

naše prehrane nezadovoljiva. V zadnjih letih pa se je vendarle obrnila na bolje. Potrošnja sadja znaša n. pr. 34 kg na prebivalca, medtem ko je znašala l. 1954 samo 21 kg na prebivalca. Prav tako se je povečala potrošnja drugih živil: povrtnin, sladkorja, riža itd. Struktura se torej spreminja, toda spreminja se prepočasno.

Da se bo hitreje spreminjala, so potrebni poleg prepričevanja tudi materialni pogoji. Potrebno nam je večje število skladišč, hladilnic, prevoznih sredstev za kmetijske pridelke, potrebnih nam je več predelovalnih obratov oziroma večja zmogljivost obstoječih itd. Družbeni plan za letošnje leto daje mnogo možnosti za razvoj v tej smeri, ki pomeni izboljšanje življenjskega standarda prebivalstva.

F. S.

OBISK V SOLI ZA SOCIALNE DELAVCE

Ublaževanje senčnih strani življenja

Ze jeseni bi šola nujno potrebovala večje prostore

Kaj pomeni dober socialni delavec, smo pri nas spoznali pravzaprav v času, ko takih delavcev v pravem smislu s tovrstno potrebno izobrazbo še nimamo. V socialno-skrbstenih organih ljudskih odborov, v mladinskih vzgajalnicah, pri patronatnem delu in še na drugih področjih so ljudje, ki so prevzeli sicer nadasre hvalne, a hkrati izredno težavno delo sanacij družin in reševanje ostalih socialnih problemov, videti, koliko večje uspehe bi jim prineslo njihovo prizadevanje in poštenost, če bi bili na to delo tudi teoretično bolj pripravljeni. Te izkušnje so sprožile zamisel o ustanovitvi šole za socialne delavce v Ljubljani, ki naj bi prihajajoče leto dala že prve absolvente.

Hkrati je to zamisel, da se ustanovi šola, podprlo tudi dejstvo, da je pri nas še nič koliko področij, kjer bi bil nujno potreben socialni delavec, pa doslej te službe tudi z laiki še nismo uveli. Tako n. pr. je eno takih področij zdravstvo. Pri mnogih boleznih, kot so n. pr. tuberkuloza, venerične bolezni, duševne bolezni in tudi alkoholizem, bi bilo nujno, da bi zdravnik poznal razmere bolnika, njegovo domače okolje, ekonomski in socialni položaj itd. in tu bi bila nadvse potrebna pomoč socialnega delavca. Prav tako bi socialni delavec uspešno deloval v bolnišnicah, n. pr. v porodnišnici pri urejanju družinskih pogojev, zlasti nezakonitih mater, pri zdravljenju alkoholikov s tesnim delom z družino, in podobno.

Socialne delavce pogrešajo tudi naši internati in vzgojni zavodi, kjer naj bi se ti zanimali za družinske razmere gojencev in ki bi pomagali zlasti otrokom z dežele, ki prihajajo v mesto na šolanje in pri katerih se javlja mnogo problemov s tem, da so spreminili okolje in izgubili stik z družino.

Nadaljnje področje dela bi bilo tudi sodstvo in resor notranje uprave. Pri izrekanju sodb za kršilce zakona se v glavnem sodišča še vedno omejujejo na oceno dejanja in ne na oceno človeka, s katerim ima sodišče opravka. Vse informacije o njem zbirajo zgolj v pisni obliki, nimajo pa neposrednega stika z okolico storilca. Posebej bi bile te stvari še važne za mladinsko sodstvo.

Brez socialnih delavcev so tudi delovni kolektivi, čeprav je v njih zbranih na tisoče delovnih ljudi in kjer je reševanje personalne problematike nadvse pomemben posel, prav tako pa pravilno ocenjevanje vsakega posameznika in njegovih zmogljivosti. Pomoči socialnega delavca je potrebna mladina, ki prihaja

v industrijski center in še ni izkušena. Tu bi socialni delavec opravljal eno najvažnejših družbenih vlog. Moral bi znati pravilno oceniti trenutne spremembe v delovni sposobnosti posameznika, ki jih sprožijo razne neurejene družinske razmere, ali drugi dogodki, kjer si človek le težko pomaga sam. Da se teh nalog zavedajo tudi kolektivi sami, dokazuje dejstvo, da je že med sedanjimi slušatelji šole za socialne delavce nekaj študentov iz delovnih kolektivov.

Ze teh nekaj skopo omejenih nalog dokazuje, kolikšen pomen bo v bodoče odigrala šola za socialne delavce. Začetek seveda ni lahek.

Začeti je bilo treba brez izkušenj, saj področje socialnega varstva pri nas doslej ni bilo študijsko obdelano. To bodo lahko izvedli šele novoizšolani socialni delavci, ko bodo prevzeli svoja delovna mesta. Razen tega pogrešamo učbenike in domače literature n. pr. o metodah dela socialnih delavcev ali iz psihologije in pedagogike za to področje itd. Študij nekaterih predmetov mora biti vsaj zaenkrat omejen na predavanja ljudi, ki tudi še sproti dopolnjujejo svoje programe.

Kot je videti, so imeli v šoli še najbolj srečo pri izboru slušateljev — kar pa je v ostalem tudi najvažnejše. Zgolj šola in pouk s še tako popolnim programom in kvalitativnim podajanjem snovi, ne bi mogla dati poleg teoretičnega znanja socialnemu delavcu tistih vrtil, ki jih terja delo na socialnem področju in to so: najvišja etična morala in čuteč odnos do sočloveka.

Na šoli je vpisanih 25 slušateljev. Večina jih je že delala na raznih področjih socialnega dela ali sorodnih področjih. Šola jim bo nadoknadila le še pomanjkljivo teoretično osnovo.

Kriterij ocenjevanja po prvem semestru je bil na višini in dej-

tip obvezne šole za vse otroke. Skrb za raven šole je razveseljiva. Prav je, da težimo za tem, da bi bodoča šola dala otrokom kar največ znanja. Tudi če se zahteva. Toda ne pozabimo, da sedanjí šoli očitamo, da so njeni učni načrti prenatrpani, da pa je znanje, ki ga dobijo otroci v šoli, vse premalo uporabno. Spomnimo se, kako toži univerza nad uspehi dela višje gimnazije, višja gimnazija nad delom nižje gimnazije, nižja gimnazija nad znanjem, ki ga daje osnovna šola, pa bomo videli, da je visoka raven, za katero se tako bojimo, le velika služnja, ki živi v naših glavah in v naših željah, da je pa v resnici ni, ker je znanje, ki ga daje šola, vse preveč teoretično, knjižno, nepraktično in sodobnemu življenju odmaknjeno.

Pereča družbena vprašanja povezujejo z razmerami na terenu

Razgovor s sekretarjem osnovne organizacije terena Miklošič v Ljubljani

Obiskali smo sekretarja osnovne organizacije ZK na terenu Miklošič v ljubljanski občini Center. V kratkem razgovoru nas je seznanil z življenjem njihovega partijskega kolektiva, ki ga sestavlja približno 40 članov, od tega deset v višjo in srednjo partijsko izobrazbo.

Nedvomno se razmeroma visok staž in partijska izobrazba zrcalijo v načinu dela naše organizacije. Ze sredi lanskega leta nam je uspelo uvesti sistematično delo. Tu mislim predvsem na obravnavanje splošnih in perečih družbenih vprašanj in njih povezovanje z razmerami na terenu. V ta namen sekretariat organizacije pripravlja tematiko za dobo tre-

mesecev. Ze mesec dni pred razpravo o določenem vprašanju seznanimo s tem vse člane organizacije. Sekretariat hkrati določi enega izmed članov, da na sestanku posreduje nekaj uvodnih misli, hkrati pa predlaga konkretne zahtevke kot vodilo komunistov pri vsakdanjem življenju in delu v ostalih družbenih organizacijah.

Tako smo na zadnjem sestanku obravnavali pereče vprašanje mladine. Gradivo za razpravo: poročilo Staneta Kavčiča na plenumu SZDL in poročilo Petra Stamboliča na VI. plenumu CK ZKJ. V razpravi smo njih ugotovitve primerjali z lastnimi opazovanji na terenu. Skušali smo odgovoriti na vprašanje: kaj je napravila doslej naša partijska organizacija? V upravnih društev, v Zvezi prijateljev mladine in šolskih odborih so člani naše organizacije. In prav ob tej priložnosti smo se povprašali, ali so naši člani v teh teletih izpolnili svojo nalogo. Konkretno: razpravljali smo med drugim o šolskem odboru na Ledini, kjer sta dva člana osnovne organizacije. Ugotovili smo, da tudi ta odbor še ni uspel overči tistih zastarelih koncepcij šolskih svetov kot organov, ki skrbijo predvsem za materialno in socialno stran šole.

Hkrati z razpravljanjem o perečih družbenih vprašanjih pa redno sledimo drobnim problemom in vprašanjem, ki se porajajo v življenju dan za dnem. Na kritike in vprašanja ljudi iščemo skupen, objektivno odgovor, ki ga lahko argumentirano posreduje. Prav tako razpravljamo na sestankih o vseh konkretnih akcijah družbenih organizacij na terenu in ugotavljamo dolžnosti komunistov v teh akcijah. Med zadnjimi akcijami je bilo uveljavljanje družbene kontrole v trgovini.

V organizaciji so ljudje iz podjetij, kjer se dnevno srečujemo s kopico državnih in političnih problemov. Zato na sestankih razpravljamo tudi o njihovih problemih. Tako dobijo prizadeti člani objektivnejši odgovor in oporo za uveljavljanje svojih različnih stališč.

-14

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR CELJE

POŠILJA BORBENE POZDRAVE VSEM UDELEZENEC Mladinskih delovnih akcij, ki so S VOJIM MLADOSTNIM POLETOM SKUPAJ Z OSTALIM LJUDSTVOM SODELOVALI PRI IZGRADNJI NASE DOMOVINE!

KAKSNA NAJ BO BODOCA OBEVNA ŠOLA

Taka, da bodo lahko v njej z resnim in primernim trudom izdelovali vsi normalno razviti otroci in da bodo tudi dejansko dokončali vseh osem razredov. Če bo obvezna šola organizirana celota, potem prehod iz nižje v višjo stopnjo ne bo tako težak, kot je bil doslej. V bodoči šoli morajo vsi otroci brez izjeme uživati enake pravice in imeti enake možnosti za razvoj, ne glede na to, kje živijo in kam bodo šli, ko jo dovršijo. Potem pa mora biti vsem enako odprta pot naprej v različne šole in različne poklice.

Ko bomo te dni razmišljali in razpravljali o bodoči šoli, o načelih, na katerih naj bo grajena, ne pozabimo na najvažnejše: bodoča šola mora biti enako pravična in enako koristna vsakemu našemu otroku.

Draga Humek

K razpravi o reformi šolstva

(PRISPEVEK ZA STARŠE)

NEENAKA NADARJENOST ZAHTeva NEENAKO SOLO.

Ko razpravljamo o bodoči obvezni enotni šoli, večkrat silimo proti njej take ugovore: »Le zakaj bi morali hoditi vsi otroci v enako šolo, ko pa niso vsi enako nadarjeni?«, »Zakaj se morajo povprečno nadarjeni otroci učiti isto kot zelo nadarjeni?«, »Zakaj ne razdelimo otrok v razrede bolj nadarjenih in manj nadarjenih in s tem olajšamo delo učitelju in učenec?«. In nemalo je staršev, ki takim pripombam pritrjujejo, ne da bi pomislili na to, kakšne posledice ima tako gledanje na šolo.

Urediti šolo s posebnimi razredi za bolj nadarjene in za manj, oziroma za povprečno nadarjene ni težko če gre samo za to, da bi otroke razdelili zaradi dela z njimi. Če pa je od take razdelitve odvisna otrokova življenjska pot, če je taka razdelitev odločilna za otrokov bodoči poklic, če po dovršeni obvezni šoli otrok, ki je obiskoval razred za povprečno nadarjene, ne more naprej v vse šole, ali bomo potem še navdušeni za delitev razredov po nadarjenosti? Kaj ni tudi nadarjenost v teh letih večkrat navidezna? Kaj ni šolski uspeh večkrat odvisen od pomoči, ki jo pri učenju dobiva otrok doma? Če otroci te pomoči nimajo, ker starši sami niso hodili v gimnazijo, ali zato, ker zaradi lastnega dela nimajo časa ukvarjati se z otrokom, naj bi potem otroka že proglasili za manj nadarjenega? Diferencirana šola bi privilegirala uradniški in intelektualni sloj, predvsem pa mestno prebivalstvo.

Ali ne doživljamo mnogokrat, da se nekateri otroci počasneje razvijajo od drugih, da nekaj časa le počasi razumevajo razlaganje učitelja, da pa se potem kar čez noč spremene, se laže in boljše učijo in kmalu dohitijo ali celo prehitijo svoje sošolce? Marsikateri počasnejši in lenuh se sčasoma zresni in učenje mu gre bolj od rok kot prva leta. Ali ni bilo v stari Jugoslaviji marsikdaj težko in hudo, ker bi bil otrok rad šel v šolo, pa to ni bilo mogoče, ker so se starši prepozno odločili in niso imeli denarja, da bi ga pripravili za dopolnilne izpite. Z diferencirano šolo bi proglasili otroka za bolj ali manj nadarjenega, če preden je lahko pokazal svoje duševne sposobnosti in karakterne lastnosti.

Iz lastnih izkušenj vemo, kako težko je otroku izbrati poklic še tam okoli štirinajstega, petnajstega leta, ko dovrši obvezno šolanje. Koliko tež-

ja in odgovornejša je odločitev pri enajstletniku. Odločiti pa bi se morali, če bi morali otroka po osnovni šoli dati v ta ali oni tip višje obvezne šole. Težava je tudi v tem, ker bi bilo poznejše prestopanje iz enega tipa šole v drugi zvezano z dodatnim študijem, dopolnilnimi izpiti in s privratnimi instrukcijami. Z diferencirano šolo bi otroka usmerili v poklice takrat, ko še nič ne vemo, kam se bodo razvile njegove sposobnosti.

ZA NADARJENE BO ENOTNA ŠOLA IZGUBA.

Neštetokrat čujemo tudi take pripombe, zlasti v vrstah prosvetnih delavcev in staršev-intelektualcev. Ta bojazen se pri razpravljanju močno izraža. Kakor če bi pozabili, da smo se lotili reforme šole zaradi velike večine normalno nadarjenih otrok, ki jim je sedanja šola povzročala težave, in ne zaradi zelo nadarjenih, ki jih je le majhen odstotek. Res je, da so naši družbi potrebni talenti, in res je tudi, da se talenti zanemarjajo, če jih ne negujemo in ne razvijamo v času obveznega šolanja. Toda to lahko napravimo tudi v obvezni enotni šoli s tem, da v predmetih, za katere kažejo posamezniki posebno nadarjenost in posebno zanimanje, omogočimo nadarjenim dodatno in poglobljeno izobraževanje. Tudi ni vzgojno, če otroke v času obveznega šolanja z zunanjo obliko šole ločimo v bolj in manj nadarjene. Ali ne bi s tako delitvijo razvijali pri enih občutek neke posebnosti in večvrednosti, pri drugih pa občutek manjvrednosti. Otroke iz razredov za manj nadarjene bi vse življenje spremljal ta občutek. Mnogi bi s tem zanemarjali svoje duševne sposobnosti in ti otroci in vsa družba bi imeli od tega samo škodo.

Trudimo se, da bi odpravili nasprotja med fizičnim in usmikim delom. Potemtakem ne bi bilo prav, če bi v obvezni šoli poglabljali razlike med bolj in manj nadarjenimi, med praktično in teoretično nadarjenimi otroki, sklicujoč se na to, da so za nekatere strokovne šole in nekatere poklice dovolj dobri slabši učenci. Sicer pa se danes tudi nadarjenost vrednoti z drugimi merili in se teoretični nadarjenosti z enako veljavo postavlja ob stran praktična nadarjenost.

Vprašanj bodoče obvezne šole torej ne smemo reševati s stališča zelo nadarjenih otrok, temveč s stališča velike večine povprečno nadarjenih. Poudariti je treba še, da so kriteriji za nadarjenost v teh letih še čisto ne-

gotovi: kaj je osebna nadarjenost in kaj pomoč doma, kaj je osebna nadarjenost in kaj vpliv razvitoje okolice, kaj je nadarjenost in kaj je samo pridnost. Tudi ni šolski uspeh še dokaz nadarjenosti, vsaj ne v predpreberetni dobi.

Večina otrok nam mora biti merilo, ko urejamo bodočo šolo. Ne smemo pozabiti, da moramo v razmerah današnjega družbenega stanja dvigniti izobrazbo vseh naših državljanov. Zato mora gleslo sprost pot nadarjenim, nadomestiti geslo sveč izobrazbe vsem našim državljanom.

LE ZAKAJ SE JE TREBA V SOLI TOLIKO UCITI.

»Kaj bo mojemu otroku, ki se bo šel učiti za čevljarja, potrebna vsa ta šolska modrost?«, stodi meni ne gre v glavo, zakaj naj se otrok muči z vsemi temi predmeti, ki mu prav gotovo ne bodo potrebni, ko bo belil zid, prodajal v trgovini, delal v tovarni ali ostal doma na kmetiji. Tako in podobno modrujejo starši, ko presojoja težave, ki jih povzročata šola otrokom, in ko razpravljajo, kakšna naj bi bila nova šola. Prav imajo: za pleskanje zidov, za popravljanje čevljev, za striženje las, za delo na polju itd. res ni potrebno vse tisto znanje,

ki ga daje šola, čeprav je tudi res, da bo to delo lažje, lepše in boljše, če ga bo opravljal bolj razgledan človek, ki bo znal prečiniti nova tehnična sredstva in spreminjivljv okus dobe. In ne pozabimo, da naš človek ni samo delovna sila, temveč enakopraven član naše skupnosti in da odloča pri vseh važnejših vprašanjih našega gospodarskega, političnega in družbenega življenja: sodeluje v delavskih svetih, na zborih volivcev, v ljudskih odborih, skupščinah, združenjih, organih družbenega upravljanja.

Za tako vlogo in tako delo pa je našemu državljanu nujno potrebno več znanja in več izobrazbe. Znanost in tehnika nenehno napredujeta in z njihoma se nenehno izpopolnjujejo tudi proizvodni procesi. Tudi zato je našemu človeku potrebno več znanja in več razgledanosti. Seveda pri tem »več« ne poudarjam obsega znanja, temveč praktičnost, uporabo in življenjskost znanja. Ne pozabimo tudi na to, da danes skorajda za vse poklice zahtevajo kot predizobrazbo dovršenost 8 let obvezne šole.

RAVEN NASE SOLE BO PADLA.

Kar neverjetno je, kako zelo se vsi bojimo, da bo raven bodoče šole padla s tem, da bomo uveli enoten

tip obvezne šole za vse otroke. Skrb za raven šole je razveseljiva. Prav je, da težimo za tem, da bi bodoča šola dala otrokom kar največ znanja. Tudi če se zahteva. Toda ne pozabimo, da sedanjí šoli očitamo, da so njeni učni načrti prenatrpani, da pa je znanje, ki ga dobijo otroci v šoli, vse premalo uporabno. Spomnimo se, kako toži univerza nad uspehi dela višje gimnazije, višja gimnazija nad delom nižje gimnazije, nižja gimnazija nad znanjem, ki ga daje osnovna šola, pa bomo videli, da je visoka raven, za katero se tako bojimo, le velika služnja, ki živi v naših glavah in v naših željah, da je pa v resnici ni, ker je znanje, ki ga daje šola, vse preveč teoretično, knjižno, nepraktično in sodobnemu življenju odmaknjeno.

Priznamo si, da je tako, in ne bojmo se za nekaj, česar dejansko ni. Boriti se moramo, da bo bodoča šola dajala otrokom več praktičnega in sodobnega znanja. Ni namreč važno, ali bo dobil otrok v obvezni šoli malo več ali malo manj znanja iz posameznih predmetov. Zelo važno pa je, da mu v času obveznega šolanja razvijamo duševne in telesne sposobnosti, da ga naučimo opazovati, sklepati, misliti in mu pomagamo, da se bo razvil v poštenega, vestnega, odločnega, vedrega

Takole je trboveljska mladina začela proslavljati desetletnico mladinskih delovnih brigad: gimnazijci so ves dan neutrudno nakladali v občinskem kamnolomu gramoz

Z delovnimi akcijami je mladina v Zasavju začela proslavljati DESETLETNICO mladinskih delovnih brigad

Po sporedu, ki ga je pripravil okrajni komite LMS, je to nedeljo začela mladina po vseh večjih krajih v Zasavju proslavljati desetletnico mladinskih delovnih brigad. V tem tednu bodo mladinske organizacije v sodelovanju s SZDL priredile razen slavnostnih akademij tudi celo vrsto korisnih delovnih akcij. V posameznih občinskih delih bodo mladinske skupine ves teden dajale življenjsko kaj pester tempo. V Trbovljah je okrajni komite LMS pripravil zanimivo razstavo dokumentov in značk ter odlikovanj,

ki so jih na velikih mladinskih delih dobili mladinci in mladinke iz Zasavja. Kakor v vseh drugih krajih trboveljskega okraja, tako je tudi v Trbovljah to nedeljo prva začela s proslavo mladina iz višjih razredov gimnazije. V posameznih skupinah je 118 mladincev in mladink na sedmih krajih opravljalo razna dela. Lepo organizirane akcije na cestah, v kamnolomu in na drugih mestih so med prebivalstvom vzbujale vso, nedeljo največje priznanje.

POSVETOVANJE ZDRAVSTVENIH DELAVCEV Za izboljšanje preventivne zdravstvene službe v ptujskem okraju

V torek, 3. t. m., je bilo v Ptuj posvetovanje predsednikov svetov za zdravstvo pri občinskih ljudskih odborih ter predsednikov upravnih odborov in upravnikov zdravstvenih ustanov v ptujskem okraju. Glavna točka obravnave na posvetovanju je bila okrepitev preventivne zdravstvene službe v zdravstvenih zavodih in pri občinah. Opaziti je namreč, da novi občinski odbori posvečajo zdravstvenim postajam precej pozornosti, mnogo manj pa ustanovam za preventivno službo.

V ptujskem okraju posluje 28 posvetovalnic za matere in otroke, vendar je obisk v teh posvetovalnicah zadovoljiv le tam, kjer opravljajo pregled zdravnik, kar kaže, da je treba zagotoviti v teh posvetovalnicah zdravniške moči. Babiška služba je dobro urejena in tudi sposobnih babic ne primanjkuje. Ker pa iz leta v leto vse več ženski rodi v bolnišnicah, nekatere občine nimajo pravičnega odnosa do babic, katerih naloga je tudi preporodna in poporodna zdravstvena zaščita. Tako pa so celo v ptujski občini mnenja, da babice ne potrebujejo, v Žetalah pa imajo do nje povsem nepravilen odnos. V razpravi pa se je pokazalo, da je kljub dobri babiški službi bilo lani 200 porodov, pri katerih ni bilo babice, kar očitno kaže, da ponekod kličejo k porodu razne mazače. Udeleženci posvetovanja so menili, da je treba z ostrimi merami preprečiti takšne pojave, ki često zahtevajo tudi smrtno

žrtve. Medtem ko babiška služba kljub pomanjkljivosti dobro deluje, pa patronažne službe zaradi pomanjkanja medicinskih sester v ptujskem okraju sploh ni. Občinski odbori bodo morali vsekakor poskrbeti, da bo v vsaki občini vsaj ena patronažna sestra in v ta namen tudi študentirati dekleta. Patronažni sester primanjkuje tudi v protituberkuloznih dispanzerjih. Na šolah bo treba razviti šolsko zdravniško službo, pa tudi splošno zdravstvene ustanove bodo morale vprašanju preprečevanja nalezljivih bolezni posvetiti več pozornosti. K temu sodi tudi ustrezno zdravstveno prosvetljevanje.

Nadalje so udeleženci posvetovanja obravnavali vprašanja sanitarno inšpekcijske službe, ki

se kljub pomanjkanju strokovnega osebja uspešno bori proti nalezljivim boleznim in ne higieničnim prilikam. Okrajna sanitarna inšpekcija opravlja na področju ptujskega okraja vse delo, saj občine večidel še niso razpisale mest za sanitarne tehnike. Letos posveča inšpekcija posebno pozornost higieni živil. Pri številnih pregledih je bilo opaziti, da so skladišča podjetij, ki se ukvarjajo z nakupom in prodajo živil v veliki meri zelo slaba in ne ustrezajo predpisom. Isti primer je pri pekarskih podjetjih, tako v pekarnah, kjer manjkajo sanitarne naprave, kakor v prodajalnah, kjer še nikjer nimajo posebnih blagajničark in imajo kupci dostop do zaloge pekarskih izdelkov. Porazna je ugotovitev, da je 90 % gostinskih obratov v

ptujskem okraju neprimernih za obratovanje. Za večje število gostiln bo dala inšpekcija predlog, da prenehajo obratovati. Slaščičarne, predvsem pa mesnice so v mnogo boljšem stanju. Mnogo dela ima sanitarna inšpekcija tudi pri urejanju komunalnih objektov. Sklep posvetovanja je bil, da se v bodoče večkrat priredijo slični posveti.

To in ono iz Kostanjevice

V Kostanjevici smo zadnje dni imeli troje zelo uspešnih predavanj v Ljudski univerzi. Kot prvo je bilo predavanje o prometu, ki mu je bil priključen še film o prometu v Združenih državah. Razen tega smo imeli še kratak uvodnik o najvažnejših dogodkih po svetu. Predavanje je pripravilo Tajništvo za notranje zadeve pri Okrajnem ljudskem odboru v Novem mestu. Kot drugo predavanje je bilo predavanje prof. Antona Askerca, ravnatelja učiteljskega v Celju. Predaval je o svojem stricu pesniku Askercu, zato je to izvajanje bilo še posebno zanimivo. Njegovo temeljito podajanje so ilustrirale recitacije Askercevih del, ki so jih recitali prvaki celjskega gledališča. Poslušalci so živo spremljali predavateljevo besedo in ga na zaključku nagradili z aplavzom, medtem ko so umetniki želi priznanje po sleherni recitaciji. Na ta način se je Kostanjevica oddolžila pesniku Askercu ob 100-letnici rojstva. Solska mladina je predavatelju, kakor tudi recitatorju Janezu Skofarju, Sandiju Korošu in Pavlu Jeršinu podarila ob zaključku lepa knjižna darila.

Dramatskemu tečaju je to dni predaval dramaturg celjskega gledališča, tovariš Herbert Grün, ki je predaval o izboru dramskih del in povedal nekaj splošnih misli o dramaturgiji. V prihodnjih dneh bo imel dramaturški tečaj na sporedu predavanje Vinka Trinhausa, ki bo govoril o mestu kulturnega delavca in pisarja. Sedaj morajo voziti kruh iz Kočevja in vsak dan stane trgovaško poslovalnico samo prevoz kruha 250 din.

DROBNE IZ RAZNIH KRAJEV

Glede razprav v zvezi z gospodarskimi in ostalimi problemi je Občinski komite Lašce organiziral štirinajstdnevna posvetovanja z vsami vodilnimi ljudmi v občini. Ta oblika posvetovanja se je pokazala zelo koristna in na njem se pogovorilo o domačih problemih in o splošnem političnem delu. Tega posvetovanja se razen ostalih večkrat udeležijo tudi sekretarji osnovnih organizacij ZK in vsi člani občinskega komiteja. D. U.

OKRAJNA KONFERENCA VEZE BORCEV V KOČEVJU BODOČIM RODOVOM MORAMO OHRANITI SPOMINE IZ NOB

Na konferenci ZB so razen o drugem, govorili tudi o zbiranju spominov iz narodnoosvobodilne vojne. Organizacija je dolžna ohraniti pismene in materialne spomine NOB bodočim pokolenjem. Organizacija ZB v kočevjskem okraju je že veliko storila za to. Pred leti so odprli okrajni muzej, v katerem je skoro tri tisoč različnih dokumentov in spominov iz NOB. Vse to gradi-

vo so zbrali člani organizacije, še vedno pa organizacija premalo zbira in piše spomine. Od skoraj štiri tisoč članov ZB, jih je le 60 napisalo krajše sestavke. Preteklo leto je okrajni odbor organiziral dijake, otroke padlih borcev; izmed teh je eden napisal 136 strani dogodkov, ki bi sicer šli v pozabo. Spominske knjige po občinah tudi niso še povsem urejene, tako je treba

Težave kočevskega rudnika

Mehanizacija je zastarela, zaradi tega je storilnost manjša — Želo pereče je vprašanje stanovanj Rudnik rjavega premoga v Kočevju sodi med srednje velike rudnike premoga v Sloveniji. Količina izkopanega premoga se je iz leta v leto večala, tako da so rudarji lani izkopali 150 tisoč ton premoga. Največ premoga oddajo železnici, nekaj pa tudi industriji in široki potrošnji. Proizvodnja se v tekočem letu ne bo dvignila, perspektivni plan za tekoče leto predvideva le 142 tisoč ton premoga, to pa zaradi tega ker bodo izkoristili tudi slabše sloje premoga, ki so ga bili že zasuli v vojnih in povojnih letih. Tako bodo morali na dnevnih kopih odkopati velike količine zemlje, izkoristili bodo vse sloje premoga in tako bolj gospodarsko izkoristili rudnik.

Za to delo bi predvsem potrebovali več modernih bagrov. Mehanizacija rudnika je že odslužila svojemu namenu, saj so naprave stare že pol stoletja. Zaradi zastarele separacije morajo premog po trikrat prati, preden je sposoben za prodajo. Kljub zastaralim napravam je storilnost rudarja na odkupu velika, toda zaradi neurejenih prometnih zvez in ostalih nevednosti pa pada nivo storilnosti pod povprečje ostalih rudnikov. Omeniti je tre-

Gostovanje pevcev iz Doma slepih v Stari Loki

V okviru jubilejnega leta ob desetletnici ustanovitve Zveze slepih Jugoslavije so širok po naši državi spominske svečanosti in druge kulturne prireditve, ki naj bi dale tej obletnici poudarka. Tudi v Kranju in Trzinu je bil pred nedavnim tak kulturni dogodek. Tu je gostovala pevsko-glasbena skupina Doma slepih v Stari Loki. V polni dvorani se je po referatu, ki je občinstvo na kratko seznanil o delu Zveze slepih v minulih desetih letih, začel nastop oskrbovancev Doma, ki je trajal skoraj dve uri. Občinstvo je z velikim zanimanjem spremljalo nastop in poplačalo izvajalce z burnim aplavzom. Več točk so morali celo ponovljati. Tako so bile občinstvu všeč. Po koncertu je OLO v Kranju priredil zakusko. Tudi MLO Trzin je priredil za goste iz Stare Loke v hotelu večerjo.

Novi slovenski grobovi na tujem

V Clevelandu so umrli: Amelija Terbižan, roj. Mohorčič, stara 69 let, doma iz Sentvidna nad Vipavo; Marija Kljun, roj. Družina, stara 55 let, doma iz vasi Mislisce na Primorskem; Janez Kovačič, star 72 let, doma iz Moravč, od koder je prišel v Ameriko pred 42 leti; Jože Miklavčič, star 73 let, doma iz Planine na Gorenjskem in Marija Gerim, roj. Pečjak, stara 65 let, doma iz Smihelja pri Žužemberku, od koder je prišla v Ameriko pred 49 leti. Razen naštetih so umrli v Lorainu Gašper Matešič, star 75 let; v Elviji Jože Sever, star 78 let; doma iz vasi Zvirče na Dolenjskem; v Chisholmu Janez Pahule, doma iz Slatnika pri Ribnici; Franc Drob in Franc Pucelj, doma iz Dolnjih Lazov pri Ribnici; v Coloradu Springsu pa Franc Klun, star 67 let, doma iz Gorenje vasi pri Ribnici, od koder je prišel v Ameriko pred 49 leti.

Nečloveško ravnanje z vajencem

Pri mojstru Vinku Polancu v Slov. Bistrici se je učil kovarske obrti Alfred Dreu, ki je po naravi nekoliko pogošen in neokreten. Namesto da bi pomočnik Alojz Ugeršek vajenca pravilno vzgajal, ga je ob vsaki nepravični kretnji nahrulil in ga večkrat pretepel, večkrat tudi z šilavko. To, kar je storil Ugeršek v decembru 1955, pa presaga vse mere. Skoraj ni mogoče verjeti, da je 10 let po tem, ko je naša družba obsojila stare, srednjeveške metode vzgajanja vajencev, še mogoče doživeti tako grobo in nečloveško postopanje. Alfred Dreu je Ugeršku pomagal pri delu. Pri tem je po nesreči udaril s kladivom po

železu tako, da so Ugeršku padle klešče iz rok. Ugeršek je v bešenem navalu jezu udaril vajenca z jeklenimi, četrt kilograma težkimi kleščami po roki tako močno, da mu je prelomil kost podkožneljnice, nato pa kljub temu, da je Dreu čutil v roki hude bolečine, zahteval, da je moral še naprej vtihtati težko kladivo. Nekaj dni med cigaretami in med drugimi prežgal počvek, zagnal klešče z razbešenim kosom železa na ognjišče, pri katerem je stal Dreu, tako da se je železo odbilo in zadelo Dreuja v vrat ter mu prizadelo 16 cm dolgo osekline. Vajenčeva mati je bila upravičeno ogorčena nad takim divjaškim početjem. Viošlja je ovadilo in javni tožilec je obtožil Ugerška kaznivoga dejanja hude telesne poškodbe in lahke telesne poškodbe. Na glavni obravnavi je Ugeršek brez sramu priznal, da je vajenca pretepel, krivdo za dobljene poškodbe je pa vnel na vajenca samega, češ da si je podkožneljno zlomil, ko je padel z lestve. Izvedenec-kirurg je Ugeršku zagovor prepričljivo ovrgel z izjavo, da do takega zloma podkožneljnice pri padcu na roko ne pride in da je poškodba lahko nastala le zaradi udarca s kleščami. Sodišče je Ugerška obsojilo na 7 mesecev in 10 dni zapor, čaka ga pa seveda še plačilo odškodnine za prestane bolečine.

Ni uspela

Ko so v novembru 1955 izvedli popis umetnih alkoholnih pijač zaradi zvišanja prometnega davka, je poslovodkinja poslovalnice I. KZ Gradišče Marija Kovačič skrila v skladišču več steklenic ruma, likerja in vermuta ter hotela tako kupcem ali sebi spraviti razliko med dotedanjim in za

Občinski sindikalni svet Celje

POZDRAVLJAMO VSE ČLANE MADINSKIM DELOVNIH BRIGAD, KI SO V NAJTEŽJIH DNEH GRADITVE POMAGALI GRADITI NOVO JUGOSLAVIJO! Te dni so se zbrali na obnem zboru člani SZDLJ Rudnika pri Kočevju. Razen o drugem so se na tem zboru pogovorili o delu trgovaške poslovalnice v njihovem kraju. Po izprni diskusiji o tem problemu so izvolili po-

S tatvinami se je hotel preživljati

V januarju 1955 so varnostni organi aretirali delavca Zvonka Kolmančiča v trenutku, ko je hotel brez dovoljenja prestopiti državno mejo. Obsojen je bil na 9 mesecev zapor. Ko je kazen prestal si ni poiskal zaposlitve. Bolj mu je prišlo hoditi od kmeta do kmeta, katerih gostoljubnost je izrabljal za to, da si je ogledal položaj in jih nato okradel. Tako je najprej vliomil v kološnjak pri Gizevi Zupan v Brezju pri Mariboru in ji ukradel 4 kokoši, nato pa še pobral razno orodje, tehnično, električni kabel in staro železo. Dva dni kasneje je prenehal v Zg. Radvanju pri Alojzu Flašerju in mu zjutraj ukradel kovarski primoč. Ukradene stvari je Kolmančič prodal, neka pa skrli in so jih organi LMS po aretaciji zasegli. Obsojen je bil na eno leto strogega zapor.

Spet smrtna nezgoda otroka

Pred kratkim je bilo govora o prometni nezgodi, ki je zahtevala smrtno žrtve otroka. Toda, ko se je pridržala dneva za kulturno prireditev s sodelovanjem vseh aktivov na področju občine Košaki. Mladina občine Košaki-Maribor se je vesno pripravila na proslavo obletnice mladinskih delovnih brigad. V nedeljo, dne 8. aprila bo v Pencil svečana seja in konferenca LMS, popoldne istega dne pa kulturna prireditev s sodelovanjem vseh aktivov na področju občine Košaki. Pred kratkim je bilo govora o prometni nezgodi, ki je zahtevala smrtno žrtve otroka. Toda, ko se je pridržala dneva za kulturno prireditev s sodelovanjem vseh aktivov na področju občine Košaki. Mladina občine Košaki-Maribor se je vesno pripravila na proslavo obletnice mladinskih delovnih brigad. V nedeljo, dne 8. aprila bo v Pencil svečana seja in konferenca LMS, popoldne istega dne pa kulturna prireditev s sodelovanjem vseh aktivov na področju občine Košaki. Pred kratkim je bilo govora o prometni nezgodi, ki je zahtevala smrtno žrtve otroka. Toda, ko se je pridržala dneva za kulturno prireditev s sodelovanjem vseh aktivov na področju občine Košaki. Mladina občine Košaki-Maribor se je vesno pripravila na proslavo obletnice mladinskih delovnih brigad. V nedeljo, dne 8. aprila bo v Pencil svečana seja in konferenca LMS, popoldne istega dne pa kulturna prireditev s sodelovanjem vseh aktivov na področju občine Košaki.

Z neugodne postaje

Karlina He, gospodinja iz Sodražice 141, si je pri padcu zlomila levo stegnenico. — Peter Jošt, tesar iz Strahinje, je pri delu padel na cirkularno roko in nogo. — Strinjasteljnik dijak Janez Fajš iz Gorenje vasi je padel pri tetovadbi in si zlomil levo roko v zapestju in 24-letni mlilnik Milica Zigante iz Lukovnice pri Domžalah. — Janez Vovk, 68-letni upokojenec iz Ljubljane si je pri padcu zlomil levo nogo v kolenskem sklepu.

Pogled v umetnikov atelje

OB RAZSTAVI ZAPUŠČINE EMANUELA VIDOVIČA V LJUBLJANSKI MODERNI GALERiji

Ko je pred tremi leti v Splitu umrl starosta ondnotnih slikarjev, 83-letni Emanuel Vidovič, je z njim omahnil v grob eden izmed najvidnejših predstavnikov dalmatinskega slikarstva v tem stoletju. Že v svojih mladih letih je Vidovič, ki je dobil svoje prve nauke v Benetkah in kasneje dalje časa živel v Milanu in Chloggi, začel slikati predvsem krajine in mestne vedute. Bile so to nekam mračne, otožne, sinjive po-dobe ribiških ladij, obale v mra-ku ali sivovijolični pogledi na dalmatinska obmorska mesta. Po nekod se je ta mnogokrat ponavljana motivika skoraj že izrodila v manjro, kjer ni bilo več opaziti prvotnega neposrednega zanosa. Poleg teh sanjavih marin in zamegljenih pogledov na splitske in trogirске krajine, je v Vidovičevem delu opaziti mnogo interieu-rov in tihozitij, kjer je umetnik lahko pokazal vse svoje slikarsko znanje in občutljivost za barvo.

Ko je stari slikar umrl, so v njegovi delavnici dobili stotine osnutkov, nedovršenih del, skic in poskusov. Večinoma so ta dela izvršena z oljem ali z gvašem, tudi akvarel je nekaj. Naslikana so na papir, na preproste konce mo-nega papirja, mnogo jih je na hrbtni strani plakatov, ki so oznanjali Vidovičeve razstave. Večkrat je mojster poslikal celo obe strani papirja, če očitno dru-gega kosa ni ravnal imel pri ro-kah. Iz vseh teh študij je videti, kako se je slikarju mudilo fiksirati svoje doživljanje, kako ga je predmet kar priganjal, da ga je upodobil. In dasi ni dvoma, da so to le skice, so nekatere, lahko bi dejali večina izmed njih, tako za-okrožene in dovršene, kakor da gre za premišljeno izdelane kompozicije. Kar se pa barvne obde-lave tiče, so nekatere med njimi resnične mojstrovine, da, prese-gajo celo večja, po načrtu izve-dena dela, kakršnih je po istih motjih dejansko tudi mnogo iz-vršil.

Med razstavljenimi sto listi, ki so le majhen izbor iz Vidovičeve ateljejske zapuščine, so tri opazne skupine: krajine oziroma ulične vedute, notranjštine in tihozitiji. Med deli prvega kroga so skoraj izključno splitski in trogirski moti-ivi. Vidimo slavni Piristil, ka-kršen je bil nekoč pred leti, pose-bej Sfing, pokaže nam Vestibul v Dialektianovi palači 'in zraven njeja ležečo Latinsko poljano. Mimo teh starih delov mesta vi-dimo še poglede na starinske hi-še v Velem varošu, pa poglede z umetnikovega okna, motive s pe-rijerije itd. V Trogiru je umetnik ponovno naslikal ostanke stare trdnjave Kamerleno, več je ve-dut z obale, pogledov na mesto z nasproti ležečega otoka Ciova. Tam je naslikal marsikatero ulič-ico, travnike z oljkami, zapu-ščeno ladjedelnico in kar je še takih slikovitih pogledov v sta-rinskem obmorskem kraju.

Med notranjščinami je cela zbirka zanimivih pogledov na po-samezne dele nekdanjega Dialek-tianovega mavzoleja, kasneje

katedrale. To so čudovita mar-morna prižnica, gotski baldahini, baročni prezbiteriji in dr. S po-sebno ljubeznijo je pa ostareli mojster slikal svoje stanovanje, svojo staro delavnico in svoj atelje. Vidi se, s kakšno pozor-nostjo in prodirnostjo je opazo-val in obnovljal stvari, ki so ga obdajale. To se vidi še prav po-sebno pri premnogih tihozitjih. Izbral si jih je kar se dá prepro-sto. Stara vaza, pipa, svečnik ali baročni kip, nekaj kosov pohiš-nine, ribe: vse mu je bilo zani-mivo, vredno opazovanja in obli-kovanja. Prav v teh tihozitjih se Vidovič kaže kot umetnik intim-nih kvalitet, kot slikar izginjajo-čega sveta in spominov.

Emanuel Vidovič je bil nena-vadno delaven in plodovit. Zapu-štil je velikansko število del, ki

seveda niso enake vrednosti. Je pa med njimi marsikatero, ki bo ostalo in bo svojemu tvorcju v čast tudi v prihodnosti. Pripovedujejo, da je že obolel in od let oslabei umetnik, ko je ležal že v postelji, še zmerom slikal. In prav te nje-gove slike iz zadnjih let, ki jih je tudi nekaj razstavljenih (vsi listi, kar jih je na ljubljanski razstavi, izvirajo iz dobe od leta 1938 do smrti), pričajo, kako je Emanuel Vidovič, ki je v mladosti ljubil efektne motive, na stara leta iskal in tudi našel bogastvo in umetniški užitek v neposrednem stiku s preprostimi predmeti, ki so ga obdajali. Zato ta razstava nima samo vrednosti v tem, da nam po tehnični plati odpira pogled v slikarjevo delavnico, temveč da nam pravilno in pravično predstavi duha tega umetnika. L. A.

France Slana: Kmečka hiša

Dvakrat gledališče

NOVOST V LJUBLJANSKEM MESTNEM GLEDALIŠČU CLIFFORD ODETS: PREMIERA V NEW YORKU

Gledališka skupina Phila Cooka pripravlja novo premiero, s katero bo odšla iz Bostona ob pričetku sezone v New York. Uspehi morajo: producent je vložil preveč denarja, da bi smeli popustiti. Glavni igralec, zvezdnik, je pobegnil k filmu in namesto njega najame režiser Bernie Dodd nekako slavnega, zdaj povsem zapitega igralca Franka Elgina. Producentu gre za denar, režiserju pa za umetniški uspeh — in za človeka. Končno se mu s pomočjo Frankove žene Georgie posreči odvaditi Franka alkohola in narediti iz njega to, kar v bistvu je — dobrega igralca. Delo je umetniško zrelo in kvalitetno.

Premiero v New Yorku je postavil na oder Mestnega gledališča v Ljubljani režiser Igor Pretnar. Ugotovil je povsem pravilno, da se izza stare, vsakdanje zgodbe o propadlem človeku, kakršno poznamo iz nešteti inatit, skriva razmeroma nov vidik, s katerim je pisatelj Clifford Odets prikazal Frankovo osebnost. Frank Elgin namreč ni ne-svobodna in neodgovorna žrtev razmer, kakršno bi nam prikazal klasični realizem. Ne ravna nam-reč zgolj po ukazih usodne nu-jnosti. Poleg značajskih in druž-benih komponent, ki ga poga-jajo, je tudi samosvoj oziroma moralno svobodno ter kot tak odgovoren za svoje početje. Skladno s lastno idejnostjo je Pretnar podčrtal njegovo oseb-nost. Bila je nenehno pričujoča na oderu, zato pa nam je bil Frank kot človek tem bolj blizu. Protislovnost sveta, v katerem živi in se bojuje za svoj notranji obstoj in »išče svoj odrešilni jaz«, je tako postala živa, pre-pričljiva in nazorna, moralna nasprotja nedvoumna ter živ-ljenjsko polna.

Iz vsebine, ki poteka skozi osem slik na oderu, je Pretnar iz-luščil ter ponazoril še drug, pravzaprav osrednji problem: problem Georgije, pijančeve žene in njenega vztrajnega, obupnega boja za možjevo osebnost, za to, »da bi se spet enkrat postavil na noge«. (Po njej nosi Odetsovo delo svoj izvorni naslov: Dekle z dežele.)

V oblikovnem pogledu ozna-čuje Pretnarjevo režijo komaj opazen, a nadvse pomemben, moderen premik: namesto da bi poudaril okolje, v katerem se

zgodba dogaja in podčrtaval že brez tega dovolj nazorno ame-

Miro Kopač kot Frank Elgin in Slavka Glavinova kot Georgija v drami Clifforda Odetsa »New York« v New Yorku

riško značilnost v delu, je postavi-l v ospredje človeka z njego-vimi notranjimi in zunaj bistve-nimi potezami. Le na tak način je mogel problematiko obnemem zaostri in posplošiti. Z nešteti-mi drobnimi, posrečenimi domi-sleki, dognano mizansceno in z zgovornim, doživljaja polnim ozračjem, je ustvaril predstavo nadpovprečne vrednosti. Motila je le preveč melodramatična, ro-mantična glasba, ki za ustvarjanje vzdušja ni bila najbolj srečno izbrana.

Arh. Speta Jovanović je zvesto sledil režiserju.

Zapitega igralca, ki se je izničil v alkoholu in se vrača v življenje in v umetnost, a mora na tej strmi poti »stopiti na vsako stopnico posebej«, je igral jubi-lant Miro Kopač. Ustvaril je zelo dognano stvaritev, saj je našel za vso težavno skalo odtenkov, v katerih se nam prikazuje Frank Elgin, ustrezne barve — od nemočnega alkoholika in pozerja, pa do osebnosti v zaključnem prizoru. Z njimi je presenetil in pričrpal.

Zeno Georgije je upodobila Slavka Glavinova. Bila je res »skrivnostna čarovnica«, ki dvo-mi, obupuje, pa vendar nikoli ne

NEKAJ NOVOSTI NARODNE IN UNIVERZITETNE KNJIZNICE V LJUBLJANI

About India. (Rev. ed.) Delhi (1954). (133230)
Alain: Propos d'un Normand. T. I-II. Paris 1932—1955. (F 28, 29/1956)
Baeckland A.: Die univerbierenden Verkreuzungen der heutigen russischen Sprache. Uppsala 1940. (100712)
Bibliographic Index. A cumulative bibliography of bibliographies. 1945/1946—1952. New York 1948—1953. (II 130376)
Colette W.: Belles saisons. Paris 1955. (F 56/1956)
Constitution de la République populaire de Chine adoptée le 20 septembre 1954. Pekin 1954. (123682)
Deutschland heute. Mit e. Geleitwort von Konrad Adenauer. (Bonn 1954). (123673)
Dreyer S. & M. Rolli: Bibliographie de la littérature française 1930—1939. Genève 1948. (F 147/1955)
Drevet M. L.: Bibliographie de la littérature française 1940—1949. Genève 1955. (F 148/1955)
La Fuente. Diccionario enciclopédico ilustrado de la lengua española. Nueva ed. Barcelona 1948. (S 109537)
Hallström B.: I believed in Moscow. London (1953). (123294)
Hoffmeister K.: 50 let a Vítězslavem Novákem. Praha 1949. (124032)
Hura F. H.: Literary masterpieces of the western world. Baltimore 1955. (133325)
Hrabak J.: Staročeské drama. Praha 1950. (123614)
Ikor R.: La griffe du printemps. Paris 1955. (F 37/1956)
Klein K. K.: Die Anfänge der deutschen Literatur. Vorkarlesches Schrifttum in deutschen Südostrum. München 1954. (Veröffentlichungen des Südost-deutschen Kulturwerks. Reihe B. 1.) (121529-1)
Kroes H. W. J.: Duits Handwoordenboek. 4. druk. d. 1-2. Den Haag 1951—1952. (C 129099)
Lacour-Gayet R.: La France au XXe siècle. Paris 1954. (F 127/1955)
Leger F.: Les influences occidentales dans la révolution de l'Orient T. I-II. Paris 1955. (F 20, 21/1956)
Un livre sur le poète danois Hans Christian Andersen, sa vie et son oeuvre. Copenhagen 1955. (133143)
Mächa K. H.: Dilo. 3 sv. (V Praze) 1948—1950. (124006)

Danijel Sugman kot Jura Krefl in Franjo Gunžer kot Vrtnik v Potrčevi drami »Kreflica«, ki jo je 29. marca uprizorilo Mestno gledališče v Ptujju.

»KREFLI« v Ptujju

V četrtek 29. marca je Mestno gledališče v Ptujju uprizorilo Potrčevu dramu »Kreflica«. Klena, našemu podeželskemu človeku dostopna Potrčeva beseda je na ptujjskem oderu oživela dramo po-svetnikov Kreflov v burnem po-vojnem času. Osebnost dramo sta-gre Krefla in Kreflov sploh, je Potrč obdelal na tako človeški način, da pritegne gledalca. Režiser Jože Gale pa je tako spretno zaposlil razpoložljive igralске moči v ptujjskem gledališču, da so »Kreflica« nedvomno med naj-

boljšimi uprizoritvami v letošnji sezoni. Svoje vloge so vsi igralci uspešno rešili. Predvsem je treba omeniti Danijela Sugmana v vlogi starega Krefla. Vero Videčnikovo v vlogi Nane in Franja Vičarja v vlogi kočarja Juzleka. Tudi ostali: Franjo Gunžer, Ančka Bajgotova, Boris Kočvar, Adolf Anderl, Berta Ukmarjeva in Lojze Matjašič so se zelo potrudili v svojih vlogah. »Kreflica« so bili prijetno presrečeneje za stalne obiskovalce ptujjskega gledališča, saj so pokazali na znaten napredek gledališkega prizadevanja v Ptujju. Zato gre vse priznanje tudi režiserju Jožetu Galetu, ki se je kot gost zelo zavzel za uspeh »Kreflova« na ptujjskem oderu. Izven poročila o tej uprizoritvi pa še nekaj: slišati je razveseljive vesti o tem, da bodo v kratkem času pričeli z adapta-cijo gledališke hiše v Ptujju. Bil je že skrajni čas, da dobi gledališko poslopje spodoben videz in da se tudi notranjost renoverja. Upamo, da bo že v drugi sezoni nastopal požrtvovalni ansambel v novo urejenem gledališkem poslopju. —mr

»HLAPEC JERNEJ« V HINDUJŠČINI

Založba »Motilal Das« v New Delhiju je izdala knjigo »Hlapec Jernej in njegova pravica« v hindujsčini. Znamenito Cankarjevo delo je iz angleščine prevedel indijski publicist Sing, predgovor za indijsko izdajo pa je napisal književnik Cedimir Minderović, svetnik jugoslovanskega veleposlanstva v New Delhiju.

Razgledi po svetu

FINSKI TOVARNIŠKI DELAVEC VAINO LINNA je postal s svojim prvim romanom »Neznani vojak« (Tunttematon Sotilas) čez noč »najsilav-nejši Fincelet leta 1955«, ki je pustil daleč za seboj celo prezidenta Paasikivija in skladatelja Sibeliusa, da ne omenja-mo finske »Miss Europa 1955«. Za majhne finske razmere (4 milijone prebivalcev) je dosegel neverjetno naklado 275.000 izvodov. Prevedli so ga tudi že v druge skandinavske jezike in nem-sko in tudi tam naklade rastejo. Kri-tike ga primerjajo z Remarqueovim »Na zahodu nič novega«, Haškovim »Do-brim vojakom Svejkom« in Rennomim romanom »Vojna«, celo s Tolstojevim »Vojno in mirom«. Reakcija vojaških krogov seveda ni izostala. Še norveške armade, generalni poročnik Hansteen je izrazil dvom, da bi bila vsa finska armada tako zanič, kakor jo dokazuje-jo Linnovi vojniki. In ko so nameravali »Neznanevo vojaka« posneti za film, finsko armadno poveljstvo družbi »Suomi Film« ni hotelo dati na raz-položbo vojaških enot niti orožja. Na pomoč so v veseljem priskočili veterani finsko-ruske vojne z vsami rekviziti — uniformami, puškami itd., ki jih hra-nijo po domovih v spomin. Za sedaj seveda še ni mogoče reči, ali je to le trenutni uspeh avtorja, ali bo delo ohranilo svojo standardno vrednost.

SLIKO PIETRA DE HOOGHA »Zdravniški obisk« ali, kakor jo tudi imenujejo, »Bolna žena«, je v Hang-u kupil iz privatne posesti trgovca z umetninami D. Katz. Do leta 1929 je visela v leningradski Eremitaži, zadnjic je bila zabeležena leta 1934 v trgovini z umetninami Franke v Lipskem, pozneje pa je izginila vsaka sled za njo. Slika je nastala med leti 1675 in 1680 in je eno najprezretnejših slikarjevih del.

DESETI RURSKI FESTIVAL Nem-ske sindikalne zveze bo od 14. junija do 22. julija v Recklinghausenu. Uprizorili bodo Goethejevo »Ifigenijo« v Selnerjevi inscenaciji in Gerharta Hauptmanna »Bobrov kožuh«, ki ga bo nastudiral Stroux. Sodelovala bodo tudi gledališča iz Bochuma, Frankfurta ob Meni, Hamburga in Berlina. Kakor v prejšnjih letih, bo tudi letos odprta umetnostna razstava. UNESCO bo v okviru festivala prvič priredil semi-nar. Rurški festival za industrijske de-lavce obišče vsako leto nad milijon ljudi.

ITALIJANSKI PISATELJ CARLO LEVI je izdal pri založbi Einaudi novo delo »Besede so kamni«, ki govori o trpljenju siciljskih težakov.

DESET REMBRANDTOVIH SLIK bo s dovoljenjem oblasti poslala leningrad-ska »Eremitaža« v Amsterdam za veliko holandsko razstavo ob 300-letnici slikar-jevega rojstva.

DIREKTOR DUNAJSKE DRŽAVNE OPERE dr. Karl Böhm je po daljšem oklevanju in škandaloznem izvižga-

nju odstopil. Kritika in javnost sta mu očitala, da je zanemarjal svoje dolž-nosti, ker je dva meseca po slavnostni otvoritvi Opere odšel na gostovanja v tujino in se z izjemo nekaj dni v Januarju ni brigal za težava, s katerimi se je Opera ves čas borila, dasi je bil obvezan za sedem mesecev. Njegov namestnik dr. Seefehner, sicer izku-šen koncertni organizator, ni bil kos svojih nalogi. Dokaz: propadli premeri Verdijevega »Plesa v maskah« in »Tru-badurja«, ki se ga drugič sploh niso upali več ponoviti, ker je publika za-grozila z izvižganjem. Prav tako ni izpolnil svoje obljube, da bo ustvaril trden gledališki ansambel, nasprotno,

Lazar Vujaklija: Za svobodo

neprerane menjave so bile na dnevnem redu. Najbolj so mu Dunajčani zamerili izjavo, ki jo je podal v razburjeni nastopi: »Nočem žrtvovati svoje operne rodne kariere dunajski Državni operi, ki je upravljal Opero že od leta 1943 do konca vojne in je prišel do svojega novega položaja precej po zaslugi gorčičnega fabrikanta in umetnostnega mecena Mautnerja von Markhofa, ki je kandidaturu Einaudi in Gerharta Hauptmanna Clemensa Kraussa), se iz-govarja, da mora dober direktor z medna-rigent imeti stalen kontakt z medna-rdnim razvojem. Podobne misli izraza tudi novi kandidat za opernega di-rektorja Herbert von Karajan, ki pra-ve, da se pomembno razlikuje od pre-jšnjega, ki je v podobi operno biro. Vsaka operna zvrst (italijanska, nem-ska, avstrijska, Mozart, Wagner) celo za-hteva svojega dirigenta«. Po zadnjih vesteh bo najbrj prevzel direktorsko mesto dosedanj tiendant hamburgske Opere dr. Günther Rennert.

IZ NAŠIH KINODVORAN Nesmrtna melodije

Italijanski film. Režija: Giacomo Gentilomo. V glavnih vlogah: Pierre Cressoy, Carla del Poggio, Vera Molnar, poje tenorist Mario del Monaco. Distribucija: Makedonia.

V tem biografskem filmu o ita-lijanskem opernem skladatelju Pietru Mascagniju najdemo, kot je že navada v glasbenih biografskih filmih, dve stvari, ki se dopolnjujeta in izklju-čujeta: romantizirano vsebino, ki je nepomembna za vrednost filma (na primer Pierre Cressoy v vlogi Mascagnija deluje kot kak ameriški teniski igralec) in drugič — veliki kon-cert, ki bo bržčas pritegnil vsakega gledalca. Vsa ljubiteljska operna glas-ba bo prišel na svoj račun, zato pa bo gledal vrsto za skladatelja nevažnih dogodkov, ki so jih avtorji spredli okoli njegove osebnosti. Toda treba se je sprijazniti s to psevdobiografijo Mascagnija in se ves predati vzrokom: Mascagnijeva glasba in močna naj-boljši tenorist današnjih dni Mario del Monaco nam potem nudita izre-den užitek.

Jakov Cipci je dirigiral v Linzu

Naš znani dirigent in sedanjí di-rektor mariborske Opere Jakob Cipci je nedavno dirigiral orkestru dežel-nega gledališča v Linzu, v tamkajšnji dvorani trgovske zbornice na V. sim-foničnem koncertu dela Respighija, Dvořaka in Stravinskoga. Kakor po-snemamo iz ocen, ki so bile objavljene v vseh štirih tamošnjih dnevnikih, je nastop Jakova Cipcija doživel pri občinstvu navdušen sprejem in pro-doren uspeh. Kritiki so soglasni v ugotovitvi, da je bil koncert prav po Cipcijevi zaslugi nekaj izrednega in dostavljajo, da bo tega dirigenta Linz vedno rad pozdravil (Max Hilpert v Tagblattu), drugi kritik dr. Ludwig K. Mayer pa piše med drugim, da knjiži Linz poznanstvo s Cipcljem kot pridobitev, ki je pomembnejša od srečanja z marsikakim modrim in zvezdniškera dirigentom. Glede na veliki uspeh je Jakob Cipci sprejel povabi-lo, da dirigira reprizo istega kon-certa 6. aprila.

Remigij Bratož: Dirigent Cipci

NAŠIM MLADIM BRALCEM

O pametni medvedki

Nekoč je živel indijanski deček, ki je imel sestrico. Toda leta ni bila prav nič podobna drugim otrokom: bila je medvedka.

Nekega dne zarana je deček odšel z doma iskat srečo, toda tudi mala medvedka je hotela z njim na pot.

»Ne, ne, medvedka mala, ti ne moreš iti z menoj. Osta! moraš doma in paziti na ogenj,« ji je dejal njen bratec. Potlej je privezal malo medvedko k hišnim

Indijanska pripovedka

vratom, da bi ne mogla zbežati. Ni bil še daleč od doma, ko je zaslišal na stezi za seboj, kako je nekdo tical — tramp, tramp, tramp. Ozrl se je in, glej, bila je mala medvedka, noseča vrata na hrbtu.

»Oh, medvedka mala, rekel sem ti, da ostani doma in pazi na

ogenj,« ji je dejal deček. Odvedel je malo medvedko domov. Tokrat jo je privezal k smreki. Ni prišel daleč, ko je vnovič zaslišal tramp, tramp, tramp na stezi za seboj. Bila je mala medvedka, ki je nosila smreko na hrbtu.

»Oh, medvedka mala, doma moraš ostati in paziti na ogenj,« je rekel deček. Odvedel jo je do

ček. Prav ta hip pa sta prispela do širokega potoka, čez katerega daleč naokoli ni bilo nosenega mostu.

»Kako naj pridem na drugi breg?« je tuhtal mali deček. Mala medvedka je zakotalila skalo v vodo, položila čez njo smreko, in že je bil most narejen! Oba sta prišla varno čez vodo.

»Dobro, lahko greš z mano, medvedka mala,« je rekel deček. Tako sta potovala mnogo mnogo dni, naposled pa sta prišla do silno temnega gozda. V njem sta srečala brata volka, ki je nosil prižgano svečo, s katero si je razsvetljeval pot pred seboj.

»Sonca ni več na nebu,« je dejal brat volk, »stara Indijanka ga je ukradla.«

»Oho, jaz pa lahko najdem sonce,« je spregovorila mala medvedka, »vendar mi moraš najprej priskrbeti dva kosa javorovega sladkorja.«

Brat volk je dal mali medvedki dva kosa javorovega sladkorja, le-ta pa je pohitela k vlgvamu stare Indijanke, ki je mešala riž v kotličku nad ognjem. Mala medvedka se je pritihtopila za njen hrbet in vrgla oba kosa javorovega sladkorja v kotliček. Stara Indijanka je pokusila, kakšen je riž.

»Presladak je,« je dejala, ko ga je pokusila. »Iti moram na polje, da bom nabrala še več riža.«

Ko je odšla, je mala medvedka našla sonce, ki ga je stara Indijanka skrila v vlgvamu. Mala medvedka je sonce spet spustila na nebo.

Ko se je stara Indijanka vrnila z riževih polj in ni našla sonca, se je na moč razhudila. Mnogo mnogo dni ga je iskala, toda oblaki so na srečo zakrivali sonce pred njenimi pogledi. Neke noči pa je ugrabila mesec in ga skrila v svojem vlgvamu.

In tako ob večerih ni bilo luči. Brat volk je znova prižgal svečo in pohitel za dečkom in malo medvedko, ki sta nadaljevala popotovanje.

»Meseca ni več na nebu,« je dejal brat volk, »stara Indijanka ga je ukradla.«

»Oho, jaz pa lahko najdem mesec, brat volk,« je dejala mala medvedka, »vendar mi moraš dati dve pesti soli.«

Brat volk ji je dal, kar je zahtevala, in mala medvedka se je spet pritihtopila stari Indijanki za hrbet ter vrgla sol v kotliček, v katerem se je kuhala riž.

»Riž je preslan,« je ugotovila stara Indijanka, ko ga je poskusila. »Na polje moram iti, da bi dobila več riža.«

Ko je odšla, je mala medvedka vzela mesec iz vlgvama, kamor ga je stara Indijanka skrila, in ga spustila na nebo.

Brat volk je upihnil svečo, ker je ni več potreboval, stara Indijanka pa je bila vsa iz sebe od jeze. Stekla je za malo medvedko,

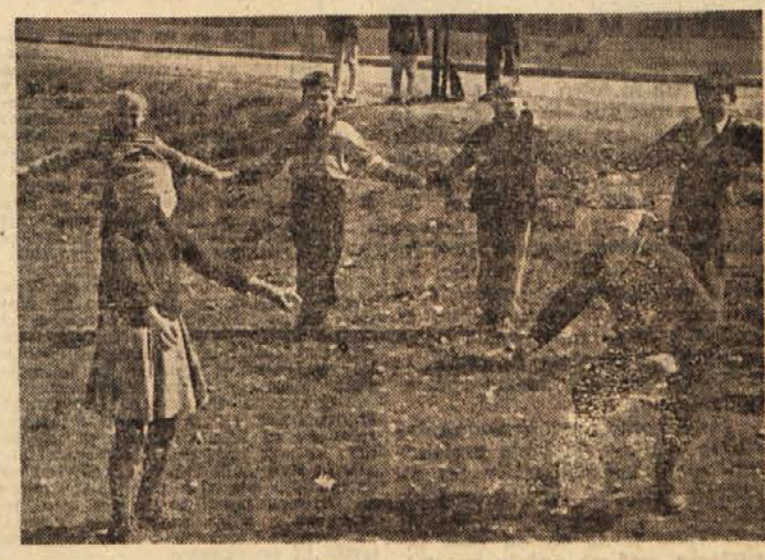
mov, to pot pa jo je privezal k skali. Spet je vzel pot pod nogo. Toda ni prišel niti za lučaj daleč, ko je že zaslišal tump, tump, tump na stezi za njegovim hrbtom. Bila je mala medvedka, ki mu je sledila s skalo na hrbtu.

»Kaj naj napravim s teboj, medvedka mala?« je vprašal de-

jo ujela, vtaknila v vrečo in privezala le-to k drevesu. Potlej je šla iskat svojo kuhalnico, da bi malo medvedko pretepla.

Medtem je mala medvedka napravila z zobmi luknjo v vreči in se izmuznila iz nje. V vrečo pa je natlačila lončene skledice in lonce stare Indijanke. Ko se je le-ta vrnila in začela udrihati po vreči, je vso svojo posodo razbila.

Deček in mala medvedka pa sta zbrala toliko sončnega zlata in mesečevega srebra, da sta postala silno bogata. In mala medvedka je potovala s svojim bratom, kamorkoli je le-tega zanesla pot. Mar ni bila pametna?

»Slepe miši«

Kako so lenobo ozdravili

Živel je človek, ki je bil tako len, da se ni lotil nobenega dela. Ker ni nič delal, ni imel zaslužka in tudi jesti ni imel. Prav tako njegovi otroci. Ni mogel gledati,

Na dvorišču

kako otroci trpijo lakoto, pa je prosil sosede, naj ga živega pokopljejo. Dali so ga na nosila in odnesli na pokopališče.

Na poti jih sreča popotnik in jih vpraša, zakaj nosijo živega človeka v grob. Povedo mu, da sam tako želi, ker ne more več gledati lačnih otrok. Popotnik podari »revežu« vročo pšenico in mu reče, naj gre vendar domov. Lenuh pa vpraša:

»Ali je pšenica zmelata?«

»Ne, ni zmelata,« mu odgovorijo sosede. Ko to sliši, zavpije: »Nesite me nazaj v grob. Ali naj sam meljem pšenico, mesim kruh in ga pečem?«

Odneso ga nazaj. V gomili na grobu pa pustijo luknjo, da bo

lahko »duša odšla«, ko bo prišla smrt.

Ponoči se prikraje na pokopališče tisti popotnik. Pride do groba, nažene živega mrtveca iz njega in ga pošteno premlati z gorjačo. In še mora lenuh vso noč prenašati kamenje od enega zidu do drugega.

Ko se zdan, pride lenuh ves prepreden nazaj v vas. Sosede ga vprašajo, zakaj je prišel.

»Kako?« odgovori lenuh, »saj je tu na vasi boljše, kakor tam. Hoče ali ne, sem moral vso noč nositi kamenje in še mi ni dal nihče jesti. Zato sem se odločil, da bom raje ostal živ in bom delal na svojem domu.«

(Makedonska narodna)

Kaj je datumaska meja?

Ali veste, kaj je datumaska meja? To je tista črta na zemeljski obli, na kateri se menja datum. Zamislite si, da ste na otoku Tonga v Južnem morju. Če potujete z ladjo na vzhod in ste odpotovali v četrtek, boste v nekaj urah na otoku Niuje. Tam povprašate prebivalce, kateri dan je. Povedali vam bodo, da je sredi. Prešli ste torej datumsko mejo. Kadar je na otoku Tonga četrtek, je na Niuje sredi. Podobno je z datumom. Novo leto je dan prej v Niuje kot pa na otoku Tongu.

Kje je datumaska meja?

Datumaska meja je na 180. poldnevniku vzhodno od greenwichskega poldnevnika. Ko ga mornarji, ki plujejo od zahoda proti vzhodu, preidejo, tedaj menjajo datum na svojem koledarju. Prav tako store tudi, ko plujejo v obratno smer. Na potniških ladjah pričakujejo prehod tega poldnevnika prav tako, kot pričakujejo na kopnem novo leto. Sirena na ladji zatuli, ko plujejo čez ta polnevnik, datume na koledarjih zamenjajo in tedaj se navadno takole šaljivo:

»Včeraj je deževalo, danes je pa lepo vreme.«

»Narobe je bilo. Danes dežuje in včeraj je bilo lepo vreme.«

»Motite se. Včeraj je danes in danes je včeraj. Prešli smo datumsko mejo v obratni smeri.«

Bi znali odgovoriti

- Bi znali odgovoriti, ne da bi pogledali na zemljevid...
1. V katerem morju ribarji prebivalci treh kontinentov?
  2. Katera velika reka teče skozi osem držav?
  3. Velik del zemlje neke evropske države je na polotoku, glavno mesto je pa na otoku.
- Odgovori: 1. V Sredozemskem morju. — 2. Donava teče skozi Nemčijo, Avstrijo, Češkoslovaško, Madžarsko, Jugoslavijo, Romunijo, Bolgarijo in Sovjetsko zvezo. — 3. Danska. Nahaja se na Jitlandskem polotoku, njeno glavno mesto Kjöbenhavn je pa na otoku Zelandu.

Mleko v trdem stanju

Na sejmu v Didželingu v Tibetu prodajajo med drugim tudi mleko v trdem stanju. To so rumenkaste ploščice, trde ko kamen, delajo jih pa iz mleka tibetanskega goveda, jaka. Te ploščice so toliko komaj 6 kvadratnih centimetrov in debele kaka dva centimetra. V sredini imajo ploščice luknjico, tako da jih lahko nanizajo na vrvice in tako hranijo na prepihu. Te ploščice, ki niso večje od manjšega koščka mla, je moč razbiti samo s klavdivom.

Tibetanci pripravljajo to hrano tako, da dajo v jakovo mleko neko kislino, zaradi katere se mleko popolnoma zgosti. Potem

ko mleko sušijo več dni na zraku, otrdi in se več ne spremeni, pa tudi pokvari se ne več. Ker pri tem procesu ni vrenja, tako pripravljene mleka ne moremo imenovati sir. Pravzaprav je to preprost način konzerviranja.

Kako jedo to mleko?

S klavdivom odlomijo košček in potem ga sesajo ko bonbon. To je zelo hranljiva in zdrava hrana. Moč jo je ohraniti, ne da bi se pokvarila. Celo po nekaj letih ohrani tako pripravljeno mleko še vedno isti okus, kot ga je imelo takrat, ko je bilo še presno.

Veliki vlado

Vlado je hotel biti velik. Splezal je na omaro in vzkliknil:

»Poglej me, dedek, kako velik sem... Babica, pogledj me...«

Toda ko je hotel splezati z omare, ni znal tega storiti. Ni znal in bal se je. Poskušal je tako, poskušal drugače. Ni šlo. Pa je začel kričati:

»Babica, vzemi me dol! Dedek, pomagaj mi!«

Babica pa mu je dejala:

»Sam pojdi!«

Vlado pa:

»Ne morem sam. Saj sem še majhen!«

DROBNE

- Keopsovo piramido je gradilo dve sto tisoč ljudi več ko dvajset let.
- Grönland je največji otok na svetu. Njegova površina znaša 2.102.100 kvadratnih kilometrov.
- Največji metulj živi v Braziliji. Čez razpeta krila meri okrog 50 centimetrov. V našem jeziku nimamo imena za tega metulja. Po latinsko mu pravijo Erebos agripina.
- Največ nepismenih ljudi je v Afriki — 80 odstotkov prebivalstva tega kontinenta.
- Na Soncu znaša temperatura 6000 stopinj Celzija.
- Izračunajte: Na nekem travniku se pasejo konji, ki jih čuvajo otroci. Če bi seštel vse noge, otroške in konjske, bi jih dobili 74, če bi pa prešteli glave, bi jih našli 22. Vprašanje je, koliko je otrok, koliko konj. (Odgovor: 7, 15)
- Gravitacija: Zemeljsko središče kot velik magnet privlači vsa telesa. Ta stalno delujoča sila se imenuje gravitacija. Ta sila drži ljudi in živali na zemlji. Če bi gravitacije ne bilo, bi vsi odleteli v vesolje. Gravitacija privlači ptice, ki morajo mahati s krili, da se lahko oddržijo v zraku.

UGANKI

Lepó je spomladi na sončni livadi, kjer virček šumlja in vetrič pihlja.

Je deco ustavljal šaljivi stric Janko in urno zastavil je tole uganko: »Ali poznate belo cvetlico s tenko nožico? S cvetom ponižno k zemlji se sklanja, izmed cvetk prva spomlad oznanja.« Pa je uganko to razvozljaj Tonček, stričku povedal v brk: »To je pa — — — (zvonček)«

VČERAJ

Včeraj je bil lep dan. Nasmehan. Fantje smo se zbrali in na trato odpotali.

Imeli smo velikega zmaja z glavó strašno za tri. Nismo se ga bali, saj smo ga na vrvi držali.

Pa nam je skoraj ušel. Veter ga je ujel in ga nosil visoko. Še Tinčku bi kmalu z vrvo vred odtrgal roko.

kjer zemljo odeva nešteto cvetlice in v drevju prepeva zbor radostnih — — — (ptic) Manica

JOKEC

Kaj se Jokec cmeri za dve mili Jeri? Zdi se mu za malo, da je mleko belo, da je jajce celo, in da miška rep ima in da ni čez dan tema in da sonce se smehlja — no, zato, zato, in pa ker nikjer ni mačke in pa še (a na uho!) ker je strgal hlačke.

Hej, otroci, kaj stojite? Hitro mačko prinesite! da bo predla na vso moč, vse od zarje, pozno v noč, da sešije iz te preje nove hlačke mu čim preje, da se Jokec ne nacmeri za dve mili Jeri.

Prevedel Janez Menart

Ona? Skorčka? No, kot so pač ženske! Zgleda, da jo morje je mladilo, morje tam na daljnem, toplém jugu — in ji lice zalo rjavilo.

Ko ogledala sta hišo, sobe, brž v pozdrav sta vneto mi zapela: »Hvala, sosed, res da, hvala lepa! Bogme, dobro bova se imela!«

In potem sta hišo zaklenila, gnezdo mehko si postlala v kotu. In potem? No, kaj potem bi, dragi? vso pomlad sta zlato svatovala!

Golar Manko

Grigor Vitez:

ŠKORCI

Včeraj skorce sem povabil v goste v hišo tam za vrto na jablani — Ej, povabil v hišo stara znanca, ki smo skupaj peli si še lani.

In prišla sta skorca: on in ona. On: dostojen, zvest še stari modi, ne kot so današnji mladi skorci, ki jim vedno kaj po glavi blodi.

Vreči vijak. Iz lepenke izrežite vijak (fig. 1). Potem ga pritrđite na paličico (fig. 2), ki naj bo zelo lahka. Nič več drugega vam ni treba storiti, kakor da vijak na paličici kar najbolj hitro zasučete z rokami (fig. 3). Ko ga boste izpustili, bo zletel v zrak.

Kje je tretji izletnik? Poiščite ga!

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

DELO STUDENTSKEGA ŠPORTNEGA DRUŠTVA OLIMPIJA

Razveseljiv napredek

Z združenimi močmi

Ob tem, ko se uresničuje zamisel ustanavljanja športnih aktivov po tovarnah, podjetjih, ustanovah in šolah in so nekatera športna društva že začela s to akcijo, se nam vzbujajo zadovoljstvo, ko pomislimo, da bo resnično zajela široke plasti naših delovnih ljudi — predvsem delavske mladine — ideja »zdrav duh v zdravem telesu«. Šport bo postal last ljudskih množic, ne samo nekaterih vrhunskih tekmovalcev, redkih rekorderjev in »zvezd«. To so tudi razlogi naših republiških športnih forumov, ki težijo za uresničevanjem sprejetih sklepov.

Imeli bomo torej armado mladih športnikov, ki bodo preizkušali svoje sposobnosti v tej ali oni panogi, pač tam, kjer bodo imeli več veselja za udeleževanje. Tako je ta akcija tudi zamisljena, pač po načelu množičnosti v športu.

Leta 1956 so na Univerzi začele prve športne organizacije. Le-te so se razvijale popolnoma samostojno do leta 1953, ko so v akademskem športnem odboru dobile prvo močnejšo organizacijsko obliko s določenim ciljem. Vedno bolj obsežno področje dela in naravno delo so terjali enotno organizacijo, to je društveno obliko, ki jo imajo sedaj. Tako je bila proti koncu januarja leta 1953 ustanovljena skupščina akademskega športnega društva »Olimpija«.

V kratkem času se je društvo močno razvilo, saj šteje nad 900 članov, če pa vključimo še planince, ki so v planinskem društvu Univerza, pa nad 1500. Odigravo je pomembno vlogo kot organizator športne in telesnovzgojne dejavnosti na Univerzi.

Pri svojem delu pa so ljubljanski študenti naleteli na precejšnje težave, tako da so bile možnosti za uspeho delo klubov omejene. Razen materialnih in finančnih težav, s katerimi so se upravniki klubov in matičnega društva borili skozi vse leto, je bila velika ovira za še večji razvoj in večjo množičnost pomanjkanje igrišč in telovadnic.

CLANOV DOVOLJ — PROSTOROV NI

Ob vpisu novih slušateljev lanske jeseni se je za Olimpijo prijavilo nad 400 novih članov, ki pa zaradi pomanjkanja vadbenih prostorov sploh niso mogli športno udeleževati. Od vsega članstva so redno trenirali v zimski sezoni samo člani ASK (še to samo ligaško moštvo), odbojkarice in okrog 45 članov judo-kluba. Študenti so začeli trenirati šele v februarju, odbojkarji pa pred tremi tedni. S temi podatki so zajeti samo tekmovalci, ne pa tudi številni ljubitelji športnih panog na Univerzi. Ostali člani so zelo

neredno trenirali in samo čakajo na izboljšanje vremenskih pogojev za treniranje na prostem. Tudi kje? Igrišče pod Cerkovnim gradom je miniaturni objekt, ki še zdaleč ne more zadovoljiti potreb študentov-sportnikov.

POMOC BI BILA POTREBNA

Dejstvo, da je društvo kljub objektivnim težavam, ki smo jih omenili spredaj, doseglo uspehe in da smo precej brali in slišali o nastopih Olimpije, ter glede na vlogo, ki jo ima društvo kot edino športno med študenti, vsekakor zahteva Olimpija po-

Brzobjavke

● LUXEMBURG, 4. apr. (AFP). — Sinoči je bilo zaključeno tekmovanje v sablji na svetovnem mladinskem sabljskem prvenstvu. Zmagal je Italijan Buleri, ki je v finalu dosegel pet zmag. Jugoslovanski predstavniki Petrović, Hajdu in Simoniti so izpadli v četrtfinalu.

● SPLIT, 4. apr. — V Zadru bo konec julija evropsko prvenstvo za jadrnice s pomožno kobilico in dvema članoma posadke (tipa »Sijunka«). Prvenstva te vrste so začeli prirediti leta 1954 in do sedaj sta bili v Riminiju (Italija) in v Celju. Po propositcih ima vsaka država, včlanjena v mednarodni jadralski organizaciji, pravico poslati na evropsko prvenstvo svojega najboljšega predstavnika z eno rezervno posadko.

● NEW YORK, 4. apr. (AP). Stafeta univerze Yale je izboljšala svetovni rekord v plavanju 3x100 m prosto s časom 3:44,1. Prejšnji rekord je dosegla japonska reprezentanca avgusta 1955 — 3:46,8.

● BERLIN, 4. apr. (Reuter). — Za koledarsko dirko Varšava-Berlin-Praga, ki se bo začela 2. maja, se je prijavilo 23 držav: Albanija, Avstrija, Belgija, Britanija, Bolgarija, CSR, Danska, Egipt, Finska, Francija, Vzh. Nemčija, Zah. Nemčija, Madžarska, Italija, Irska, Luksemburg, Norveška, Poljska, Romunija, SZ, Švedska, Turčija in Jugoslavija. Koledarski bodo morali v dvanajstih etapah prevoziti 2207 kilometrov.

● BEOGRAD, 4. apr. — Odbojgarsko moštvo beografske Crvene zvezde bo od 5. do 8. aprila sodelovalo v Bratislavi na turnirju, na katerem bodo nastopili tudi najboljši klubi Prage, Bratislave in Sofije.

● BEOGRAD, 4. apr. — Mednarodna bokarska federacija je novostavno okrepila domaćo vrsto. Zato ni čudno, da je belgijski prvak Hellas na olimpiadi v Melbournu.

NOGOMET

Ored — Metalac

V nedeljo, 8. aprila bo na stadionu Odreda ob Titovi cesti prvenstvena nogometna tekma I. cone Ored — Metalac (Zagreb). Začetek glavne tekme ob 16.00. V prvi predtekmi ob 12.45 se srečata v prvenstveni nogometni tekmi Ored B — Poštar. Ob 14.30 pa bo prvenstvena mladinska tekma Ored — Kamnik.

Vstopnice: 105 za prostor na južni in severni strani v sredini, 85 za prostor ob Vodovodni cesti in 65 dinarjev za prostor ob Titovi cesti. Predprodaja vstopnic v društveni pisarni, Kidričeva 9.

Dopolne bosta na stadionu Odreda ob Titovi cesti dve prvenstveni rokometni tekmi, in sicer ob 9.45 ženskih ekip v velikem rokometu Ored — Drava (Ptuj) in ob 10.45 v velikem rokometu Ored — Drava (Ptuj).

»Športna šola« v Litiji

»Pionirji in pionirke, vključite se v športno šolo športnega društva Litija«. Se med ostalim glasi poziv, ki ga je pred kratkim naslovilo športno društvo litijci mladini.

Športna šola? Slišali smo za nogometne, atletske, smučarske in druge šole, toda o športnih šolah doslej še ni bilo govora. Kljub temu pa se bo taka šola v kratkem osnovala, in sicer v kraju, kjer ima šport že lepe tradicije.

MED PRVIMI

Nedvomno litijsko športno društvo ve za sklepe skupščine športne zveze Slovenije. Na njej je bilo namreč poudarjeno, da je treba v bodoče posvetiti mladini večjo pozornost in tudi skrbeti za njeno vzgojo. Oblika dela z mladino pa naj bo taka, da bo združeno prijetno s koristnim. Uspeh takega dela ne bo

za Mostami dovolj — in začeli bi s telesno vadbo.

Takšne in podobne ukrepe bi vam lahko naštevali še naprej, pa menda smo v nekaj kratkih vrsticah pojasnili za kaj v bistvu gre. Konec koncev ni nobenega težjega problema, samo začeti je treba. Povsem jasno pa je, da morajo pri tem pomagati tudi vodstva podjetij, tovarn, ustanov, in šol, v nemali meri pa prav tako občinski in krajevni ljudski odbori, ki bi prav tako morali imeti interes na tem, da se naša mladina čimbolj posveti športu, kar bo v korist zdravju in tudi uspehom na delovnem področju.

SVETOVNO NAMIŽNOTENISKO PRVENSTVO

Japonska — Romunija 5:4

Tokio, 4. apr. (AFP). — Na današnjih tekmah svetovnega prvenstva v namiznem tenisu so bili doseženi tile rezultati:

Moški — skupina A: Singapur - Avstralija 5:2, Japonska - Nemčija 5:0, Romunija - Švedska 5:1, Filipini - Singapur 5:1, Nemčija - Hongkong 5:0, Japonska - Romunija 5:4, Švedska - Hongkong 4:5.

Moški — skupina B: CSR - Vietnam 5:2, Anglija - ZDA 5:1, Indija - Južna Koreja 5:2, ZDA - Južni Vietnam 3:5, CSR - Anglija 5:4, ZDA - Indija 4:5, Kitajska - Portugalska 5:1.

Zenske ekipe: Romunija - LR Kitajska 3:0, Južna Koreja - Hongkong 3:1, ZDA - Indija 3:2, Japonska - Južna Koreja 3:0, Anglija - Indija 3:0, LR Kitajska - Hongkong 3:0, Japonska - Anglija 1:3, Hongkong - Indija 3:2.

Posamezni rezultati: Japonska - Romunija 5:4 (Ogimura - Harastoi 2:1, 2:1; Gantner - Tomita 1:3, 1:1; 2:1, 2:1; Tanaka - Harastoi 2:1, 2:1; Gantner - Ogimura 2:1, 2:1; 2:2, 2:2; Reuter - Tomita 2:1, 2:1; 2:1, 2:1; Tanaka - Gantner 6:2, 2:1; 2:1, 2:1; Harastoi - Tomita 2:1, 2:1; 2:2, 2:1; Ogimura - Reuter 2:1, 2:1; 2:2, 2:2).

»Menda je zaslužil mnogo, da si je lahko privoščil takšne vrtoglavosti.«

»To je nekaj, česar nikoli nisem razumel,« je dejal Sablain in skomizgnil z rameni. »Njegova plača ni bila velika. V družbi »Diego Garcia« sem delal precej dolgo. Ta družba ne plačuje svojih uslužbencev posebno dobro. Zate sem tudi odpovedal službo.«

»Morda ga je imel direktor rad?« sem vprašal.

»Morda,« se je nasmehnil Sablain. »De Montreuil ima več čudnih ljudi, ki delajo zanj. Odkrito rečeno, ne gre mi v glavo, kako mu morejo posli tako uspevati. Uvožno-izvozni posel je na Mauriciusu najtežavnejši, ker se preveč ljudi ukvarja z njim. Bržčas dobro zasluži v drugih podružnicah svojega podjetja.«

»Kaj ima podružnice? Kje?«

»Po vsem svetu: Južna Afrika, Madagaskar, Mozambik, celo Rio de Janeiro, kakor sem slišal.«

»Kaže, da so nekateri ljudje z Mauriciusa zelo sposobni.«

»Z Mauriciusa?« je rekel Sablain. »De Montreuil ni z Mauriciusa. Doma je iz Alzacije.«

»Precej daleč,« sem dejal. »Zlasti daleč, da bi človek začel tako veliko delo Gotovo je njegov družabnik z Mauriciusa.«

moč, ki pa je tudi nujno potrebna. Zaledje je močno in vprašanje množičnosti pri Olimpiji sploh ni problem. Studentske in srednješolske mladine, ki bi se rada ukvarjala s športom, je na pretek. Treba jih je samo usmeriti na pravo pot in nsižrpen kader je tu.

Prej akademski športni odbor in sedaj upravni odbor Olimpije kot tudi univerzitetni odbor ZSJ se že doigo borijo za izgradnjo športnih objektov, ki bi prvenstveno služili študentom in srednješolcem. Gre za ureditev športnega parka v Trivolju, za katederega so načrti že izgotovljeni. Potrebujemo še pristanke odločilnih poganov in seveda tudi — investicije. Mimo tega pa tudi še ni rešeno vprašanje telovadnice v Studentskem naselju, čeprav bi bila telovadnica tam za zimsko in letno nujno potrebna. Vendar pa je naposled izgradnja telovadnice več ali manj stvar Univerze, medtem ko je izgradnja športnega parka pravzaprav problem vsega mesta.

Z ozirom na to, da Olimpija igra pomembno vlogo v boju za uveljavitev telesne vzgoje na Univerzi, bi bilo dobro, če bi bil proračun Olimpije vezan na univerzitetni proračun.

D. F.

ZAKLJUČENA TURNEJA KOŠARKARJEV OLIMPIJE PO FRANCIJI

Tudi tretjič uspeh

Na turneji v Montbrisonu je Olimpija že tretje leto zapored osvojila prvo mesto

Tradicionalni košarkarski turnir z mednarodno udeležbo v Montbrisonu je letos doživel svoje enajsto prvenstvo. Prvičrat v njegovi zgodovini je uspešno košarkarjevo ASK Olimpija, ki so tu zaključili svoje gostovanje po Franciji, trikrat zapored osvojili prvo mesto. Doslej je uspešno dvakrat osvojili naslov prvaka Belgije: Royal IV iz Bruslja. Odkar sodelujejo ljubljanski košarkarji na tem turnirju, je bil to najmočnejši turnir. Ne samo najboljša mošta Belgije, Spanje in Jugoslavije, ampak celo domači — BC Montbrison je bil letos enakoveren nasprotnik ostalim.

K temu gre velika zasluga večletnemu kapetanu francoske državne reprezentance, Andreju Buffieru, ki je hkrati s srednjim napadalcem Guillaumom okrepil domačo vrsto. Zato ni čudno, da je belgijski prvak Hellas začetnik zadnje mesto, in da je za finalno

tekmo med ASK Olimpijo in EC Madrid Buffier dejal, da je bila za dva razreda boljša od mednarodne tekme Francoja in Belgije. Rossa je ta tekma bila obsejna kot ena najslabših — saj so bili Francozi nepričakovano poraženi po zmagah nad Rusi in Madžari — ostane pa vendarle, da je bila finalna tekma najrazburljivša, najbolj dovršena in borbeno, kar smo jih zadnja tri leta videli na tem turnirju.

ODDOLŽITEV NI USPELA

V predtekmovalni sta zmagala ASK nad Hellasom 57:49 (29:25), dasi je pariški »L'Équipe« skoraj več kot stodstotno verjel v zmago Belgijcev, ki so se prili oddolžili ljubljancem za nepričakovani poraz pred dvema leti. Belgijci se enkrat ni uspelo dokazati svoje tehnične premoči nad Jugoslovani in jim tako preostane samo pričakovanje novega srečanja. Zanimivo je, da so Belgijci pred tekmo napovedali svojo zmago brez pomisleka, ker so menili, da igra na turnirju »Ljubljana«, ki je lani v Gandu visoko izgubila z njimi. To usodno pomoto so pač drago plačali.

DOBRA IGRA DOMACINOV

V drugi tekmi prvega dne so madridski študentje precej težko zlomili odpor domačinov. Rezultat tekme 51:45 pa ne govori dovolj zgovorno o premoči Spancev, ki so jih sodniki nekajkrat precej oskodovali, posebno pa s tem, da so dovolili grobo igranje. Največje presenečenje pa je Montbrison doživel drugega dne, ko so bile na vrsti finalne borbe. Ne samo da je bilo prvo finalno korduno število gledalcev, in da so za beležili največji dosedajni inkaso (400 tisoč frankov), ampak so domači košarkarji z izredno borbenostjo in upornostjo potisnili Belgijce na četrto mesto. Tako je favorit za prvaka končal na

zadnjem mestu. K visokemu porazu 55:49 pa je pripomogla tudi utrujenost Belgijcev zaradi prevelikih naporov v tekmi z ASK.

IZVRSTNA OBRAMBA

Ceprav španci niso poslali na montbrisonski turnir prvaka, ampak tretji klub na lestvici, je bila njihova igra vseeno veran prikaz hitre igre z mnogimi presenečenji. Njihov najboljši igralec Diaz Miguel Antonio, ki je nastopil kot ojačenje, pa proti ljubljancem ni mogel briljirati z vsem svojim zakladom košarkarske veščine, ker se je ponovno izkazal nenačrtljiva obramba ASK. Za zmago ASK pa sta bila odločilna še dva trenutka: najprej je Kristianec v deseti minuti z odličnim izzanesljivim meti od daleč dosegel kar 16 košev, nato pa je v drugem polčasu spravil z nekaj košev moštvo iz prehodne krize, ko so španci že dohitevili ljubljance.

Eden najkoristnejših igralcev je bil na tej tekmi spet Kapelj: Bajec, Pavlovič, Kandus in Lokar pa so igrali prav tako kot njihovi tovariši, čeprav niso dosegli toliko košev. Pozabili bi skoraj še na eno najlepših strani teh finalnih tekem: izvrstno sojenje francoskega mednarodnega sodnika Blancharda.

Rezultati: polfinale — ASK : Hellas 57:49, Madrid : Montbrison 51:45, final — Montbrison : Hellas 47:38 in ASK : Madrid 60:47.

Na ženskem turnirju so nepričakovano zmagale igralke Troll Sporta iz Lyona, ki so v finalu po redkokdaj enaki tekmi premagale Belgijke.

Rezultati: polfinale — Hellas — Lyon 41:30, Troll Sport : Montbrison 25:23, finale — Lyon : Montbrison 29:27, Troll Sport — Hellas 54:50 v podaljšku.

Zadnje tekmo na gostovanju po Franciji je ASK odigral v Annouayju in zmagal s 66:54 (25:25).

Stane Fugina

VSEM SORODNIKOM, PRIJATELJEM IN ZNAN-CEM SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA NAS JE DNE 3. APRILA 1956 ZA VEDNO ZAPUSTIL NAS DOBRI MOŽ IN ATEK

STANE DELEJA

IZOLA, 3. APRILA 1956.

ZALUJOČI: ŽENA ZDENKA, HČERKA HELENA IN SIN IGOR TER OSTALO SORODSTVO

Doživetie

na Mauriciusu

24 ROMAN

»Stvar mi je znana samo po pripovedovanju. Pravijo, da je imel razmere z ženo nekega oficirja, vtem ko se je slednji mudil v Indokin...«

»Hm, takšne reči se dogajajo često.«

»Ja. Toda Switzer se je bahal s svojim uspehom. Spodoben človek pa takšnih reči ne sme počenjati.«

»V kakšno družbo je pa zahajal potem?«

»Začel je propadati v vsakem pogledu. Preselil se je v Quatre Bornes, se povezal s skupino petainovcev in se začel naposled pajdašiti z dekleti iz tako imenovanih prenočišč in barov v Port Louisu.«

»Ali mislite, da je poznal Lisette Gabrielovo?«

»Če pomeni imeti intimno razmerje z žensko tudi poznati jo, tedaj je Switzer Lisetto poznal. Toda bila je zelo trd oreh. Ko mu je jelo primanjkovati denarja, je Lisette pobrala šila in kopita in ga zapustila.«

»Kdaj se je to zgodilo?«

»Pred dvema ali tremi meseci. Na koncu sezone konjskih dirk. Switzer je imel rad konje, kaže pa, da konji njega niso imeli radi. Skoraj nikoli ni na dirkah dobil.«

»Še eno vprašanje,« sem rekel. »S čim trguje družba, Diego Garcia?«

Malo je pomislil, preden je odgovoril: »V glavnem s težkimi stroji in podobnimi stvarmi. Mislim pa, da nimajo posebne sreče.«

Po Sablainovem odhodu sem vzel iz žepa seznam naslovov in ga pomolil Renéju. Prebral jih je in dvignil pogled.

»No?« sem vprašal.

»Tu so tri zanimiva imena,« je odgovoril René. Podčrtal je tri imena in mi vrnil seznam.

Prebral sem: »Gaston Deblanc, Chamarel, Janez Vladnik Avenue Malfin, Quatre Bornes, gospa Roget, Pointe aux Canonniers. Veliki zaliv.«

»Kaj veš o njih?« sem vprašal.

»Vsi žive na Mauriciusu in vsi so na glasu, da so — bodimo vljudni in recimo — čudni.«

»Ali je v tem njihovem čudaštvu kaj podobnosti?«

Odkimal je z glavo.

»Ne, razen tega pa so različni tipi.«

»Pojdva po vrsti. Začniva z Deblancem.«

»Stari Gaston je čudak,« se je zasmajal René. »Upokojeni mornariški kapitan. Živi v gorah nad Chamareloom. Pluje z neko staro ladjo, ki je izgubila krov in zdaj je pokrita z bananovimi listi. Ukvarja se z vrtnarstvom in ima nekaj res krasnih primerkov cvetic.«

»To mi ničesar ne pove. Za hip sem upal, ko si mi rekel, da je mornariški kapitan, toda...«

DNEVNE NOVICE

Danes sveže morske ribe v ribarnici. Vsi preživeli borci NOB, ki so bili marca 1945 v vojniški »Gripa« v Splitu...

»JELA« kopalna sol ima čudovit učinek na tvoje telo. Krepi živce, zmanjša in kakor preroben si po kopeli z »JELA« soljo.

PREDAVANJA

Prof. Matthews, profesor londonske univerze, bo predaval v petek, dne 5. aprila 1956 ob 11 dopoldne v zbornici dvorani ljubljanske Univerze...

Ljubljanska podružnica Društva pravnikov LRS obvešča člane, da bo v ponedeljek, dne 3. aprila ob 20 v Klubu kulturnih in znanstvenih delavcev...

Slovenska akademija znanosti in umetnosti vabi na javno znanstveno predavanje, ki ga bo imel v petek, dne 5. aprila ob 18 v dvorani SAZU...

Slovenska akademija znanosti in umetnosti vabi na javno znanstveno predavanje, ki je namenjeno širšim interesiranim krogom. 5. aprila 1956 ob 18 bo predaval v dvorani SAZU...

Srednjeveška plastika na Slovenskem. Problemi in izsledki.

GLEDALIŠČA SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA Cetretak, 5. aprila ob 20: Čehov: »Tri sestere«...

OPERA Cetretak, 5. aprila ob 19.30: Martinu: »Zeniteva«...

Umrlj so v Ljubljani Franja Hojker, gospodinja, rojena 1921, Vodovodna 56. Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalah.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA Gledališka pasaža Cetretak, 5. aprila ob 20: Clifford Odets: »Premiera v New Yorku«...

Sobota, 7. aprila ob 20: Clifford Odets: »Premiera v New Yorku«. Izven. Nedelja, 8. aprila ob 15: Clifford Odets: »Premiera v New Yorku«. Izven.

Sentjakobsko gledališče Ljubljana, Mestni dom Sobota, 7. aprila ob 20: Popović-Pregarc-Delak: »Jara meščanka«...

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE Marlonete Levstikov (Sentjakobski trg) Cetretak, 5. aprila ob 17: Kuret: »Obuti maček«...

Sobota, 7. aprila ob 17: Pengov-Simončič: »Zlata ribica«...

Nedelja, 8. aprila ob 11: F. Milčinski: »Zvezdica Zaspanska«.

ROŠNE LUTKE Resljeva cesta 28 Nedelja, 8. aprila ob 17: Simončič-Pengov: »Medveda lovimo«...

VESTI IZ KRANJA PRESERNOVO GLEDALIŠČE Cetretak, 5. aprila ob 18: »Velika beseda«...

Z JESENIC IN OKOLICE Zdravniško dežurno službo na Jesenicah ima dr. Avgust Tancar...

Z BLEDA KINO Poljski film: »Zaklad«. Predstava ob 20.

RADIO LJUBLJANA Spored za četrtak, 5. aprila Porodila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 19.00 in 22.00.

5.00-6.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (peter glasbeni spored) - 6.10 Reklame - 6.20 Na jednik - 6.23 Od melodije do melodije - 7.10-8.00 Zabačni zvoki - 11.00 Radijski kolektor - 11.05 Za dom in žene - 11.15 Lahka glasba - 11.45 Mladinski zbori pojo pesnice iz revije »Gripa«...

Spored za petek, 6. aprila Porodila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.00-6.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (peter glasbeni spored) - 6.10 Reklame - 6.20 Na jednik - 6.23 Priljubljene popevke - 7.10-8.00 Zabačni zvoki - 11.00 Radijski kolektor - 11.05 Za vsakogar nekaj - 11.45 Cicibanom - dober dan! (M. Potokar: Naša Neža in miček Piki) - 12.00 Skladbe slovenskih avtorjev: pojeta moški in ženski mariborski komorni zbor - 12.30 Kmetijski nasveti: Ing. Jelšava Adamič: Reči pajek in njegovo zatiranje - 12.40 Aram Hačaturjan: Maškerada, sulta - 13.15 Zabačna glasba, vmes reklame - 13.35 Peter operni koncert - 14.30 Zanimivosti doma in po svetu - 15.15 Zabačna glasba - 15.40 Utrinki iz literature: Danilo Nikolčič: Namesto cvetja - 16.00 Popolnanski simfonični koncert - 17.15 Zeleli ste - poslušajte! - 18.00 Spoznavamo človeka: Prof. Franc Pedčič: Vrste značajev - 18.15 15 minut z veselim židom - 18.30 Tečaj francoskega jezika - 14. lekcia - 18.45 15 minut z orkestrom Veres Lajos - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Zabačna glasba, vmes reklame - 20.00 Tedenski zunanje-politični pregled - 20.15 Glasbena medija - 20.30 Konstantin Brahtou: Glasba narodov sveta - 20.45 Gledališče - 21.15 O morju in pomorščakah - 22.15-23.00 UKV program: Plesna in zabavna glasba - 22.15 Izra orkester Mantovani - 22.30 Radijska univerza: a) Anton Ramovš: Nekdanji vulkani na Slovenskem; b) Velike industrije Racul de Vitry: Aluminij T. - 22.40 do 23.00 Melodije za lahko noč - 23.00 do 24.00 Oddaja za tujino - na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

IZ DOMŽAL KINO Ameriški barvni film: »V dolini bobov«...

IZ MURSKÉ SOBOTE KINO »PARK«: Ameriški film: »Selma«.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »SLOGA«: Amer. barvni film: »Dvoboj v džungli«. Tednik: Filmske novice št. 13. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 19 matineja istega filma. V glavni vlogi Davod Ferer.

KINO »UNION« Italijanski film »Nesmrtne melodije« Tednik »Filmske novice št. 13«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Carla del Poggio.

MARIBORSKE VESTI DEZURNA LEKARNA Cetretak, dne 5. aprila 1956: lekarna »Taborski trg revolucije 2«.

KINO »KOMUNA« Ameriški film »Strah« Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Joan Crawford in Sudden Fear.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE Cetretak, 5. aprila ob 18: Drlič: »Boter Andraž«. Izven. Gostovanje Gledališča za Slov. Primorje.

KINO »TRIGLAV« Ameriški barvni film »Poletno gostovanje« V glavni vlogi Judy Garland, Gene Kelly in Eddy Broken. Predstave ob 16, 18 in 20.

CELJSKE VESTI Ljudska univerza v Celju priredi v četrek, dne 5. aprila 1956 v predavalnici na Učiteljski predavanje o novem zakonu o dedovanju.

CELJSKO GLEDALIŠČE Cetretak, 5. aprila ob 15: H. Wouk: »Zadeva Caines. III. srednješolski abonma«.

KINO »SISKA« Ameriški film »Ona išče srečo« (Kavboj in dekleta) V glavni vlogi John Wayne in Jean Arthur.

OBISČITE SPOMLADANSKI ZAGREBŠKI VELESEJEM II. obrtniški sejem FLRJ Jugoslavije in veliko modno revijo na lici 49 ZA OBISK SEJMA SO ODOBRENI 25% POPUSTI NA ŽELEZNICAH, LADJAH IN LETALIH!

»CINKARNA« METALURŠKO-KEMIČNA INDUSTRIJA CELJE razpisuje delovno mesto inženirja agronoma Ponudbe z obširnimi življenjepisom pošljite na upravo podjetja C-98

Upravni odbor Zavoda za zaščito avtorskih malih pravic razpisuje natečaj ZA DIREKTORJA Zavoda za zaščito avtorskih malih pravic, poslovalnice za LR Hrvatsko, Zagreb

Objavljena licitacija v Uradnem listu LRS št. 7 z dne 15. marca 1956, str. 97-98, se zaradi tehničnih zaprek preloži

Upravni odbor Radio-elektro mehaniknega podjetja »REMPODE« - CERKNO razpisuje mesto vodje računovodstva

»BRATSTVO«, Novi Travnik razpisuje prvo javno licitacijo za izvedbo gradbenih del na tehle objektih: šest stanovanjskih zgradb tipa A/1 tri stanovanjske zgradbe tipa M/1

Oglašujte v »Ljudski pravici!« Prodamo pod ugodnimi pogoji in v uporabnem stanju 3-tonski tovorni avto znamke »Ford« Interesenti naj pošljejo svoje ponudbe na upravo lista pod »Tovorni avto Ford« 1365

Na podlagi 90. člena Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrti razpisuje komisija za razpis mesta direktorja Občinskega ljudskega odbora Sodražica MESTO DIREKTORJA Trgovskega podjetja »SUHA ROBA«, Sodražica

ČEŠKOSLOVAŠKA KINEMATOGRAFIJA

je dosegla
v preteklem
letu
pomembne
uspehe

Po prvih korakih, ki časovno sovpadajo s filmskimi začetki v najbolj razvitih deželah, se je v prvem desetletju našega stoletja razvilo na Češkem pomembno in razgibano amatersko delo, iz katerega je nastala, kljub vsem oviram avstrijskih oblasti, tik pred prvo svetovno vojno nacionalna kinematografija tako, da je proglasitev CSR leta 1918

Prizor iz lutkovnega filma Karla Zemana »Prokouk, pisatelj živali«.

Prizor iz filma režiserja Václava Kršky »Dalibor«, ki ga bo posnel po istoimenski Smetanovi operi.

sнемalo na celuloidni trak že kar 5 samostojnih filmskih podjetij. Ko je prva leta po vojni začel Hollywood svoj boj za trg, je večina nacionalnih kinematografij propadla. Tudi češka je komaj životarlila vse tja do zadnjih let nemega filma, ko je češkim filmskim delavcem uspelo najti lastni stil in jezik, s katerim so nato v naslednjih letih želi obilo uspeha tudi v tujini. Trideseta leta so prinesla domačemu filmu največja imena (Vavra, Rovensky, Stallih in Roth), od katerih nekateri še danes predstavljajo glavne stebre sedme umetnosti na Češkem.

Ob tako močni tradiciji Čehom nikakor ni bilo težko po sedemletnem umetniškem molku obnoviti filmsko proizvodnjo. Število filmov, ki jih posnamejo na leto v ateljejih Prage in Bratislave, stalno raste in bo po letošnjih načrtih doseglo število kakih 23 celovečernih filmov (18 v praških ateljejih). Obenem s

porastom števila pa je opaziti tudi dvig umetniške ravni filma, ki je bila zlasti prva leta po vojni na splošno dokaj nizka in vse preveč podrejena propagandi. Zadnja leta so prinesla tudi večje mednarodne uspehe. Tu vsekakor velja omeniti prvi del Husitske trilogije režiserja Ofokarja Vavra »Jan Hus«, ki je vzbudil veliko zanimanje na beneškem bienalu, ter dobil častno nagrado na festivalu v Edinburghu. Pa tudi komedijo »Cirkus je tukaj« uspešno predvajajo v tujini.

O svojih letošnjih filmskih načrtih govorijo Čehi z velikim optimizmom. Prepričani so, da bo povečanje števila filmov omogočilo njihovim režiserjem in scenaristom realizirati vedno večje umetniške ambicije. V središču pozornosti sta ostala dva dela husitske trilogije, katere drugi del »Husitski poveljnik« čaka le na sinhronizacijo, prve kadre tretjega dela »Proti vsem« pa so pravkar posneli. Vkolikor bo uspela adaptacija Haškovega »Dobrega vojaka Svejka« režiserja Karla Steklyja, bo to vsekakor film leta. Václav Krška pa bo posnel Smetanovo opero »Dalibor«. Najbolj zanimiva pa bo vsekakor vrsta filmov s sodobno tematiko, ki vedno bolj prodira v češki film.

Poleg »Jana Husa« je bil lani v tujini najuspešnejši celovečerni film Karla Zemana »Potovanje v

prazgodovino«, ki je dobil prvo nagrado za mladinski film na beneškem bienalu, ter častno diplomu na edinburškem. To je pravzaprav igrani film, vendar je ustvarjalec s posebnimi triki uspelo popolnoma približati to oddaljeno dobo mlademu gledalcu. Po tem prvem uspehu pripravila Zeman še drugi, podobni film »Črni diamant«. Karel Zeman pa je skupno z Kirino Tyrlovo, Trnko in drugimi, tudi glavni ustvarjalec še ene filmske zvrsti, ki je neločljivo povezana s pojmom češke kinematografije: lutkovnega filma. Češki lutkovni risani film je že pred vojno imel svetovni sloves, pa tudi sedaj hodi, zahvaljujoč zlasti imenovanim ustvarjalcem, po enako uspešnih potih ter predstavlja skupno z dokumentarnim filmom na Češkem zelo upoštevano področje filmskega udejstvovanja.

Ze ta kratek pogled v filmsko proizvodnjo CSR nam pove, da gre za močno kinematografijo, o katere vrednosti se bomo lahko kmalu sami prepričali, zakaj pogajanja o izmenjavi prvega kontingenta filmov med CSR in FLRJ so uspešno zaključena.

NOVE SMERI angleške filmske družbe Rank

Pred dnevi je vrhovni šef za proizvodnjo filmov pri angleški družbi Rank seznanil domače in tuje novinarje z načrti svoje družbe za novo filmsko sezono. Novi program predvideva 20 filmov. Od tega jih bodo posneli 16 po sistemu vista vision in za njih proizvodnjo je predvidenih več kot tri milijone funtov šterlingov. Ta novica je precej senzacionalna, zlasti še zato, ker naslovi filmov niso predvideni samo na papirju, temveč so že

zaključene priprave za snemanje. Namen tega obsežnega programa je predvsem ta, da bi se angleška filmska industrija lahko postavila po robu televiziji in da bi si angleški film znova priboril v zadnjih letih zelo zrahljane položaje na svetovnem tržišču. Ta nova smer pa se bo odrazila tudi na ostalih področjih. Odslej bodo namreč posvečali več pozornosti udeležbi na mednarodnih filmskih festivalih, na katere ne bodo poslali samo svoje filme, temveč tudi zelo številne delegacije igralcev, igralic in režiserjev.

POSKUSI S ŠIROKIM PLATNOM

Brez večjega hrupa in reklame je mladi režiser Alvey zrežiral za angleško družbo Pathe film »Vrata v steni«. Izhajajoč iz ugotovitve, da veliko cinemascope platno ni primerno za intimne scene, so ugotovili velikost slike prilagoditi vsakokratni sceni. Film lahko torej med predstavo po potrebi menja format. Stroški novega izuma so dvakrat tako veliki kot pri normalnih filmih. Kako se bo izum obnesel, pa se bo pokazalo v kratkem, ko bodo začeli film javno predvajati.

POLJSKA FILMSKA BILANCA

Poljska filmska podjetja so prodala lani 19 svojih filmov v 24 držav. V največje dežel so prodali film »Petorica iz Barske ulice«, in sicer kar v 11. Temu filmu pa sledita »Chopinova mladost« in »Ure upanja«.

ZOPET »VOJNA IN MIR«

Audrey Hepburn je prejela od ameriškega producenta Todda ponudbo, da bi nastopila v njegovi filmski verziji Tolstojevskega romana »Vojna in mir«. Kot je znano, je Audrey šele pred kratkim končala s snemanjem filma po isti temi, ker je Todda, ki se že dalj časa ukvarja s tem načrtom, prehitela italijanska družba Ponti-de Laurentis. Pravijo, da je Audrey izjavila, da je ponudba zelo mamljiva, zakaj če bi se ta načrt uresničil, bi imela možnost, da bi popravila napake, ki jih je storila v prvem filmu, ki pa jih bo seveda lahko šele ugotovila, ko bodo film začeli predvajati.

»STARI VOJŠČAKI«

Filmske novice pripravljajo snemanje dokumentarnega filma o tradicionalnem prijateljstvu med jugoslovanskim in francoskim narodom. Film bodo snemali na zahtevo francoske organizacije »Zveze vojščakov«, njegov delovni naslov pa je »Stari vojščaki«. Režijo so zaupali našemu znanemu režiserju dokumentarnih filmov Mikijelju Čojuju. On je že začel s pripravami za snemanje.

Filmski DROBIŽ

V Ameriki so posneli televizijski film, v katerem nastopa nekaj najbolj znanih komikov, med njimi tudi Fernandel in Bob Hope. Poleg njih nastopajo še: Diana Dors, Martine Carol in Douglas Fairbanks mlajši. To je prvi skupni nastop teh igralcev in predstavlja v svetu televizije nekaj povsem novega.

Vesako leto podeljujejo v Franciji veliko nagrado za filme o malih, siromašnih ljudeh. Letos je dobil to nagrado film »Nepomembni ljudje«, ki ga je režiral Henry Verneulle. V glavnih vlogah igrajo Jean Gabin in Françoise Arnoul.

Zanimivo je, da je Clark Gable, ki je na platnu dosegel nekaj velikih uspehov v vlogah kockarjev, v resnici kaj slab igralec na karte. Nekoč je med vojno z muko odigral edino partitjo pokerja v svojem življenju, pri kateri pa je neprestano delal napake. Toda imel je veliko sreče in kljub temu našprotnike pošteno obral.

V Angliji so časopisi veliko pisali o nenavadnem dogodku. Nagrado, ki jo podeljujejo bralci »Daily Telegrapha« in se imenuje »žena 1935«, je letos dobila 75-letna Katty Johnson, to pa zato, ker se ji je posrečilo, da je v tej starosti postala filmska zvezda. Ona je namreč lani prvič nastopila v filmu in to ob strani Aleca Guinnessa v filmu »Ubijalci ženae«.

Esther Williams je dobila od MGM odpoved. Vendar njej ni treba skrbeti, kako bo živela vnaprej. Takoj je namreč dobila nekaj novih ponudb od podjetij, ki so prepričana, da ima »plavajoča zvezda« še vedno veliko in svetlo bodočnost. Esther se je odločila za ponudbo podjetja Universal.

V novi verziji filma »Usoda«, ki ga snemajo v barvah in cinemascope tehniki, nastopa Ann Blyth, all, kakor jo imenujejo v Ameriki »sacharine smile« - saharinski nasmeh... Prvo zvočno verzijo tega filma so predvajali pri nas že pred vojno, pred kratkim pa smo eno naslednjih oblik tega filma videli pod naslovom »Bagdadski tati«.

Edini šlovec na svetu, ki izdeluje - umetne pečene hribe je Paul Shee v Hollywoodu. Nihče drugi ne more napraviti peččenega nasipa, ki bi bil tako podoben onim v puščavah, kakor on. Zato ima Paul vedno polne roke dela, saj se v hollywoodskih ateljejih še vedno snema največ kavbojk.

Kaj delajo danes?

Petorica nekoč najbolj znanih filmskih strokovnjakov, ki so veliko doprinesli k razvoju filmske umetnosti, ustvarja danes samo povprečne filme, v kolikor so sploh še zaposleni v filmski industriji. Umetniki, o katerih govorimo, so: Franc Capra (pri nas smo videli film »Ženske prihajajo«, za katerega je on napisal scenarij). Njegovo ime je bilo nekoč pojem, sedaj pa režira kratke filme za televizijo. Podoben primer je z E. A. Dupontom, avtorjem znanega filma »Varietez«. Karel Freund je zaposlen kot snemavec kratkih televizijskih filmov. Rudolf Mate, sodelavec velikega Dreyerja in snemavec filma »Jeanne d'Arce«, režira drugorazredne in tretjerazredne filme. Režiser Preston Sturges pa vodi restavracijo v Los Angelesu.

Iz New Yorka poročajo, da je umrl za srčno kapjo v starosti 57 let Oskar Karlweis, igralec, ki je po prvi svetovni vojni začel dosegati pomembne uspehe na največjih gledaliških odrih Avstrije in Nemčije. Po rodu je bil Dunajčan in je kmalu prisel k filmu. Leta 1938 je odšel v Francijo, nato pa v Ameriko. Sodi med tiste redke evropske igralce, ki jim je uspelo napraviti uspešno kariero na Broadwayu.

Audrey Hepburn

SOVJETSKI FILMI V CANNESU

Sovjetska zveza se bo udeležila filmskega festivala v Cannesu z naslednjimi filmi: »Pedagoška poema« - film o vzgoji mladine v SZ in je nova verzija nekdanjega filma »Pot v življenje«, »Mat«, ki ga je režiral Mark Donaskov po romanu Maksima Gorkoga (tudi ta film je ponovitev Pudovkinovega filma iz leta 1946.) in »Othello«, režiserja Sergeja Jutkeviča.

Virginia Mayo snema trenutno pri družbi Fox western »Ponosni«. V moških vlogah nastopata Robert Stack in Robert Ryan. Pri isti družbi snemajo pravkar kar pet cinemascope filmov, v katerih nastopajo v glavnih vlogah: Deborah Kerr, Jane Russell, Jennifer Jones in Dana Wynter.

Češkoslovaški producenti so ponudili »Zagreb filmcu« iz Zagreba, naj bi predvideni film o uporu mornarjev v Kotoru leta 1917, ki naj bi ga, kot je naš tisk že poročal, režiral Alberto Cavalcanti, snemali v koprodukciji.

»Najlepša na svetu«

Zadnji film Gine Lollobrigide »Najlepša na svetu« je presegel v Italiji vse blagajniške rekorde. Doslej sta bila na čelu dva druga Lollo-filma in en ameriški cinemascope film. »Najlepša na svetu« je velefilm o plesalki Lili Cavaliero, ki je na pragu našega stoletja s Cancanom ubijala moška srca, tekmovala s plesalko lepo Otero (tudi o tej so že lani posneli film) in doživljala začinjene

dogodivščine. Melodram kot je ta, so doslej posneli, z več ali manj sreče, že na ducate. Zgodba o najljepši ženski sveta sodi v kategorizo negovanih filmov. Film živi kajpada samo od Gine Lollobrigide, katere se oko kamere nikakor ni moglo dovolj nagledati.

Kritiki menijo, da ima Gina

Gina Lollobrigida

obetajoč, toda nekoliko šibak glas. V filmu sodelujeta Vittorio Gassman kot ruski princ in veliki oboževalec pevke, ter Robert Alda, ki je začel filmsko kariero v filmski biografiji Gershvina, potem pa dalj časa ni snemal.

KAJ PRAVIJO O FILMU...

John Ford: Vsak prizor, vsak kot naj se posname samo tedaj, če bo v končni montaži našel svoje mesto v filmu. Če se to ne bo zgodilo, je vse skupaj samo nepotrebno izgubljanje časa.

Jean Delanoit: Če režiser ne more narediti vsega, kar hoče, naj stori vsaj tisto, kar more...

René Clair: Dobri del filmov je privlačen samo zaradi ljubezni v njih, vendar, poljub na koncu ni samo prazen običaj...

JURCEK RISE

PISE: V. GRAD
RISE: JURCEK

12

Kavboj Jimmy

Tudi Jurček je postal častni član plemena Komančev. Ob tej priložnosti so Komanči ustrelili velikega medveda in privedli veliko gostijo, na katero so bili povabljeni tudi Tom in zemljemerci. Strašni Bizon je Jurčku podaril lok in

puščice, indijansko sekirico tomahawk, indijansko obleko iz mehko ustrojenega jelenjega usnja in indijanske čevlje mokasine.

»Tudi jaz imam darilo zate,« je rekel Tom. »Nov risalni blok!« je navdušeno vzkljnil Jurček. »Ravno prav, kajti zgodbe o kavboju Jimmyju je konec.« »Nekaj mi nariši za spomin,« je prosil Jimmy. In Jurček mu je narisal prekrasen radio, ki je takoj zapel tisto znano: »Kavboj Jimmy prerijska je sila! Kavboj Jimmy jipi-jupi-je!«

